Για την (προ)ιστορία του Μακεδονικού Ζητήματος

Βάσω Νάση

Το δημόσιο ενδιαφέρον στις μέρες μας για το Μακεδονικό, θυμίζει κάτι από τα παλιά. Παρότι δεν βρισκόμαστε στο 1991-1994, ακόμα παρελαύνουν εθνικιστικές φανφάρες, ενδεικτικές για ένα κράτος που θεμελιώθηκε πάνω σε εθνικούς μύθους.

Πέραν όμως από τη διαστρέβλωση της ιστορίας και την απόκρυψη ιστορικών γεγονότων, η μελέτη του παρελθόντος μας αποκαλύπτει την πραγματικότητα, μία πραγματικότητα που δεν σχετίζεται με τον σφαγέα ή όχι, Μέγα Αλέξανδρο. Το αν ήταν σφαγέας ή όχι, όχι μόνο δεν αποτελεί την απαρχή του ζητήματος αλλά συσκοτίζει και το σημερινό αδιέξοδο. Αρκεί να εξετάσουμε την ιστορία των δύο προηγούμενων αιώνων, τον καιρό της γέννησης της «αρχής των εθνικοτήτων» και της «αυτοδιάθεσης των λαών».

Τι μας δείχνει η ιστορία

Καταρχήν, η Μακεδονία ούτε ελληνική είναι ούτε μία. Η σημερινή ελληνική Μακεδονία αποτελεί μέρος μιας ευρύτερης γεωγραφικής περιοχής που αναμφισβήτητα περιλαμβάνει και την περιοχή των Σκοπίων και στην οποία διαδέχονται συνεχώς η μια αυτοκρατορία την άλλη. Από τον Μ. Αλέξανδρο στους Ρωμαίους και από εκεί στη

Βυζαντινή Αυτοκρατορία, μέχρι τον 15^{ο} αι. και την κατάληψή της από τους Οθωμανούς. Με τη βυζαντινή διοίκηση και την τουρκική κατάκτηση, σημειώνονται τεράστιες πληθυσμιακές μεταβολές ακόμη και αναγκαστικές μετακινήσεις πληθυσμών από μέρους της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.

Το 1870 η Υψηλή Πύλη για λόγους πολιτικού συμφέροντος και θέλοντας να εκτονώσει τη διένεξη μεταξύ Βουλγάρων και ελληνικού Πατριαρχείου με ζήτημα την ανεξαρτησία της

βουλγαρικής εκκλησίας, ιδρύει με σουλτανικό φιρμάνι τη **Βουλγαρική Εξαρχία** (αυτοκέφαλη ορθόδοξη Εκκλησία της Βουλγαρίας), η οποία ενσωματώνει δεκατρείς επαρχίες. Το 10ο άρθρο του φιρμανιού προβλέπει εξάπλωση της δικαιοδοσίας της Εξαρχίας, αναφέροντας πως, το σύνολο ή τα δύο τρίτα του πληθυσμού μιας επαρχίας, αν το ζητούσε, μπορούσε να περάσει στην Εξαρχία.

Το γεγονός αυτό θα αποτελέσει την απαρχή της διαμόρφωσης των όρων του μακεδονικού ζητήματος. Με αυτό ξεκινά η προσπάθεια προσεταιρισμού των εδαφών καθώς και του πληθυσμού της περιοχής της Μακεδονίας.

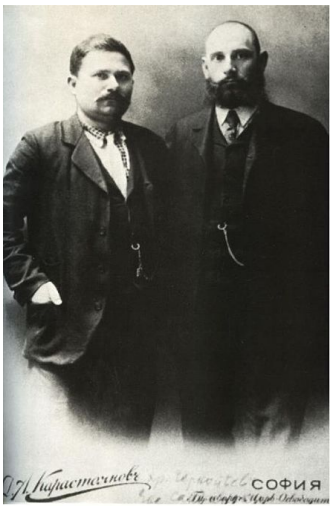
Η διάσκεψη της Κωνσταντινούπολης το 1876 σχεδιάζει την ίδρυση ενός μελλοντικού βουλγαρικού κράτους μέσω της απόδοσης σε αυτό μεγάλου τμήματος της Μακεδονίας. Τα σχέδια της διάσκεψης επικυρώνονται από τη συνθήκη ειρήνης του Αγίου Στεφάνου το 1878, με την οποία ιδρύεται η «Μεγάλη Βουλγαρία». Ωστόσο, τα προβλεπόμενα της συνθήκης ανατρέπονται από τις αντιδράσεις των Μ. Δυνάμεων και των Βαλκανικών χωρών, με αποτέλεσμα τη συνθήκη του Βερολίνου που πραγματοποιείται το ίδιο έτος, η οποία αναθεωρεί την προκαταρκτική συνθήκη και δημιουργεί μία νέα κατάσταση στα Βαλκάνια. Το συνέδριο ανατρέποντας τις ρυθμίσεις που προβλέπονταν, περιορίζει τα σύνορα της Βουλγαρίας, διαλύει τη «Μεγάλη Βουλγαρία» και θεσπίζει την ίδρυση της βουλγαρικής ηγεμονίας υπό την τουρκική υποτέλεια με δικαίωμα εκλογής ηγεμόνα. Η Ανατολική Ρωμυλία γίνεται αυτόνομη επαρχία και η Μακεδονία, η Θράκη και η Ήπειρος παραμένουν στην Τουρκία. Η Βοσνία και η Ερζεγοβίνη παραχωρούνται στην Αυστρία.

Το συνέδριο του Βερολίνου προκάλεσε πολιτική αναστάτωση και αποτέλεσε αφορμή για την κύρια διαμόρφωση του μακεδονικού ζητήματος. Οι εκκρεμότητες που άφησε για τα συνοριακά ζητήματα και τη διευθέτηση των υπόλοιπων θεμάτων για τις επαρχίες, υποδαυλίζουν συνεχώς την επανάσταση στη Δυτική Μακεδονία και αναταραχές στον μακεδονικό χώρο.

Εκδηλώνονται εξεγέρσεις με βουλγαρική και ελληνική συμμετοχή,

που προσδοκούν την οριστική κατάργηση της οθωμανικής εξουσίας και προτάσσουν την απελευθέρωση της Μακεδονίας από τις οποιεσδήποτε εθνικές διαφορές των χριστιανών.

Μετά τη συνθήκη του Βερολίνου, επόμενο γεγονός που οξύνει τις διαβαλκανικές σχέσεις, αποτελεί η πραξικοπηματική κατάληψη της Ανατολικής Ρωμυλίας το 1885, από βουλγαρικά στρατεύματα. Συχνά παρουσιάζονται βουλγαρικά αντάρτικα σώματα και στον μακεδονικό χώρο, όπου παράλληλα διεκδικεί εδάφη και η Σερβία αλλά και η Ελλάδα. Μετά το 1885 το μακεδονικό ζήτημα δημιουργεί σκληρό ανταγωνισμό.

Ο Χρίστο Τσερνοπέεφ και ο Γιάνε Σαντάνσκι

Το 1893 δημιουργείται η **Εσωτερική Μακεδονική Επαναστατική Οργάνωση** (**ΕΜΕΟ ή ΒΜΡΟ**) με βουλγαρομακεδονική πρωτοβουλία. Σύμφωνα με το καταστατικό της, μέλος της θα μπορούσε να γίνει κάθε κάτοικος της ευρωπαϊκής Τουρκίας χωρίς εθνικές, θρησκευτικές ή πολιτικές διακρίσεις. Στόχοι της ήταν η κατάργηση της οθωμανικής εξουσίας, το μοίρασμα της γης των τσιφλικάδων στους ακτήμονες και η δημιουργία μιας ελεύθερης και ανεξάρτητης Μακεδονίας. Μέλη της ΕΜΕΟ, όπως ο Γιάνε Σαντάνσκι που άνηκε στην αναρχική-σοσιαλιστική τάση και ο Χρίστο Τσερνοπέεφ με σοσιαλιστικό παρελθόν, έπαιξαν σημαντικό ρόλο στο αυτονομιστικό μακεδονικό κίνημα.

Το 1895, όμως, παρουσιάζεται το Κομιτάτο των Βερχοβιστών ή Εξωτερική Μακεδονική Επαναστατική Οργάνωση, που δημιουργείται από τον βασιλιά Φερδινάνδο και τους ανθρώπους του, Μ. Σαράτωφ και Ι. Γκαρβάνωφ. Πρόκειται για μία δεύτερη, εθνικιστική όμως αυτή τη φορά, τάση που επιθυμεί μετά την εκδίωξη των Οθωμανών, την ενσωμάτωση της Μακεδονίας στη Βουλγαρία.

Η ΕΜΕΟ προετοιμάζει την **εξέγερση του Ίλιντεν**. Η επανάσταση που ξεσπά στις 20 Ιουλίου του 1903, κυρίως στις περιοχές της Δυτικής Μακεδονίας, ήταν σχεδόν καθολική με τη συμμετοχή του αγροτικού πληθυσμού που αγανακτούσε από την οθωμανική κακοδιοίκηση. Η επανάσταση γενικεύεται και τα βουνά γεμίζουν με χιλιάδες ένοπλους μακεδόνες αγρότες. Το ελληνικό κράτος, εχθρικό προς το Ίλιντεν, συνεργάζεται με τους Οθωμανούς για την κατάπνιξή του με τον πατριαρχικό κλήρο και με πράκτορες της ελληνικής κυβέρνησης να τίθενται στην υπηρεσία του οθωμανικού στρατού. Πυρπολήσεις χωριών, φόνοι και πλιάτσικο ήταν η απάντηση του οθωμανικού κράτους προς την εξέγερση.

Οι Τσεντραλιστές (η αυτονομιστική πτέρυγα της ΕΜΕΟ) πιστεύουν ότι πρέπει να στηριχθούν για βοήθεια στις δικές τους δυνάμεις χωρίς να εξαπατώνται από τις ξένες. Τελικός στόχος των Τσεντραλιστών ήταν η ανεξαρτησία και η βαλκανική ομοσπονδία. Στις 30 Ιουλίου όμως, η εξέγερση πνίγεται στο αίμα και ο οθωμανικός στρατός διώκει τους επαναστάτες.

Μέλη της ένοπλης ομάδας (τσέτα) του αναρχικού οπλαρχηγού (βοεβόδα) Μιχαήλ Γκερτζίκοφ (Mihail Gerdzhikov) στην εξέγερση του Ίλιντεν, 1903.

Η εξέγερση του Ίλιντεν, μία σημαντική προσπάθεια του λαϊκού επαναστατικού μακεδονικού κινήματος, προκαλεί την αντεπαναστατική επέμβαση των ελλήνων μισθοφόρων, η παρουσία των οποίων είχε ήδη ξεκινήσει από τον Μάιο του 1903, όταν ο μητροπολίτης Καστοριάς Καραβαγγέλης ζήτησε με επιστολή του από τον Παύλο Μελά την αποστολή μιας ομάδας ελλήνων μισθοφόρων για να χτυπήσει τα εξαρχικά χωριά της περιοχής του.

Τουρκαλβανοί στρατιώτες, γραικομάνοι, αρβανίτες και κρητικοί μισθοφόροι ενώνονται κάτω από τις διαταγές του Καραβαγγέλη. Τα σώματα περνούν από χωριά στα οποία ο μητροπολίτης εγκαθίσταται με ένοπλη συνοδεία και λειτουργεί με τη βία. Μετά την περιοδεία του Καραβαγγέλη, οι Κρητικοί ακολουθούν τη συμμορία του Βαγγέλη Γεωργίου. Με την εξέγερση του Ίλιντεν όμως, που ξεσπά τον Ιούλιο του 1903, οι άντρες του Καραβαγγέλη και οι κρητικοί κατευθύνονται προς την πόλη της Καστοριάς. Οι κρητικοί έπειτα θα ακολουθήσουν τον οθωμανικό στρατό για να

καταδιώξουν τους μακεδόνες επαναστάτες.

Με τον Μακεδονικό Αγώνα (1904-1908), το ελληνικό κράτος προσπαθεί να καταπνίξει το αυτονομιστικό κίνημα των Μακεδόνων και συμμαχεί με το οθωμανικό καθεστώς. Διατίθενται κονδύλια και ποσότητες όπλων για τη δημιουργία σωμάτων και την αποστολή συμμοριών σε μη ελληνόφωνα μακεδονικά εδάφη για να τρομοκρατήσουν τον πληθυσμό. Έλληνες αξιωματικοί αρχηγοί των συμμοριών σπέρνουν τον θάνατο σε μακεδονικά χωριά σφαγιάζοντας, βιάζοντας, πλιατσικολογώντας. Το 1904 ο Μελάς διορίζεται επικεφαλής των μισθοφορικών σωμάτων με τα οποία περνά τα σύνορα, φθάνει στην Καστοριά και βάλλει ενάντια στους κομιτατζήδες που διεξήγαγαν ανταρτοπόλεμο κατά της οθωμανικής εξουσίας. Η δράση του Μελά, σύμβολο του ελληνικού εθνικισμού, των Ελλήνων οπλαρχηγών και των σωμάτων τους με την αντιμακεδονική πολιτική τους, χαρακτηρίζεται από σφαγές, σφοδρές επιθέσεις σε χωριά και βιαιότητες απέναντι στον μακεδονικό πληθυσμό.

Ο αγώνας συνεχίζεται ως το 1908, όταν θεσπίζεται το τουρκικό σύνταγμα με το κίνημα των Νεότουρκων και επέρχεται παροδική διακοπή των αναταραχών στη Μακεδονία. Από την άνοιξη του 1909, που μπαίνει σε εφαρμογή το θεσμικό έργο των Νεότουρκων, οι οποίοι απέβλεπαν στον εκτουρκισμό όλων των μειονοτήτων της οθωμανικής αυτοκρατορίας, ξεσπούν απεργίες από τη Θεσσαλονίκη ως την Κωνσταντινούπολη και από το Αϊδίνι ως τη Βηρυτό. Αρχίζουν να περνούν αντιδραστικά νομοσχέδια όπως ο αφοπλισμός και η διάλυση των χριστιανικών αντάρτικων σωμάτων και η υποχρεωτική στρατιωτική θητεία για όλους τους Οθωμανούς υπηκόους.

Η δράση των Νεότουρκων μέχρι τον Ιούλιο του 1912, όταν και καταρρέει η κυβέρνησή τους έπειτα από σφοδρή λαϊκή αντίδραση, πλήττει τους κατοίκους της Μακεδονίας με αυθαιρεσίες, κακοποιήσεις και γενικότερη επιβάρυνση του, αγροτικού κυρίως, πληθυσμού.

Στον πρώτο Βαλκανικό Πόλεμο του 1912, ο οθωμανικός στρατός

ηττάται από τα συμμαχικά στρατεύματα της Βουλγαρίας, της Σερβίας, της Ελλάδας και του Μαυροβουνίου και επέρχεται η διάλυση της Τουρκίας στην Ευρώπη, γεγονός που προκαλεί αναστάτωση μεταξύ των βαλκανικών κρατών όσον αφορά τον καθορισμό των συνόρων τους. Με τη Συνθήκη του Λονδίνου, τον Μάιο του 1913, αρχίζουν οι διενέξεις εντός του πρώην βαλκανικού συνασπισμού, με τη δυσαρέσκεια της Βουλγαρίας λόγω της μικρής της κατάκτησης (10%) από το έδαφος της Μακεδονίας. Τον Ιούνιο του 1913, ο βουλγαρικός στρατός επιτίθεται εναντίον των παλαιών του συμμάχων (Ελλάδα, Σερβία) και ξεσπά ο δεύτερος Βαλκανικός (ή Διασυμμαχικός) Πόλεμος. Στον δεύτερο αυτόν πόλεμο παίρνουν μέρος ρουμανικά και τουρκικά στρατεύματα, που εισβάλουν στα βουλγαρικά εδάφη ανεξάρτητα από τους συμμάχους.

Οι βουλγαρικές στρατιωτικές δυνάμεις χάνουν και αποσύρονται από τη Δυτική και Ανατολική Θράκη. Τον Αύγουστο του 1913 υπογράφεται στο Βουκουρέστι Συνθήκη Ειρήνης, ερήμην του πληθυσμού, με το δικαίωμα της αυτοδιάθεσης να παραβιάζεται καθώς η Βουλγαρία διατηρεί τη Δυτική Θράκη και οι Σέρβοι βελτιώνουν τις θέσεις τους στην Άνω Μακεδονία και στην περιοχή του Κοσυφοπεδίου. Στην Ελλάδα δίνεται ένα τμήμα της Θράκης και η λεγόμενη Αιγαιακή Μακεδονία (ακτές Αιγαίου Πελάγους με τη Θεσσαλονίκη), περιοχή στην οποία κατοικούσαν σύμφωνα με τις απογραφές του 1906, 1.150.000 μουσουλμάνοι, 623.000 ελληνορθόδοξοι και 627.000 βουλγαρορθόδοξοι.

Η εθνογραφική αυτή σύνθεση των πληθυσμών θα ανατραπεί άνωθεν με τη διαδικασία της ανταλλαγής πληθυσμών και τον καταναγκαστικό εξελληνισμό.

Μετά τους Βαλκανικούς και το τέλος του Α’ Παγκοσμίου Πολέμου ακολουθεί η τριχοτόμηση του ιστορικού και γεωγραφικού χώρου της Μακεδονίας. Οι δύο περιοχές που δεν προσαρτήθηκαν στην Ελλάδα ονομάστηκαν Νοτιοσλαβική Μακεδονία (ή Μακεδονία του Βαρδάρη) και Βουλγαρική Μακεδονία (ή Μακεδονία του Πίριν), κάτι που οι σημερινοί πολιτικοί και θρησκευτικοί ηγέτες επίμονα αποκρύπτουν.

Έκτοτε οι Μακεδόνες υφίστανται βίαιο εξελληνισμό, φυλακίσεις και εξοντωτικούς διωγμούς. Υποχρεώνονται να αλλάξουν τα ονόματά τους και τη γλώσσα τους ενώ πάνω από 1.000 χωριά και πόλεις μετονομάζονται στην ελληνική.

Εν τέλει, οι πραγματικές αιτιάσεις του μακεδονικού ζητήματος υπερβαίνουν ονόματα και 'ιστορικές συνέχειες'. Αυτά αποτελούν απλώς συμπληρώματα δικαίωσης της επιδίωξης για πλήρη κυριαρχία και οικονομική εκμετάλλευση των Βαλκανίων.

_____

Πρώτη δημοσίευση: Περιοδικό **ContAct**, τεύχος 10, Νοέμβριος 2007.
Φωτογραφία κειμένου: Συνάντηση στην οροσειρά του Αίμου των οπλαρχηγών (βοεβόδες) της εξέγερσης του Ίλιντεν, 1903.

A coffee with Jacques Rancière beneath the Acropolis (pdf)

***A Coffee with Jacques Rancière beneath the Acropolis*, Political journal *Babylonia*, Athens, August 2017.**

The brochure of Babylonia "A Coffee with Jacques Rancière beneath the Acropolis" is now available for download in English. It contains the dialogue between Babylonia's editorial team and Rancière, during **B-Fest 6**, 2017, on democracy, social movements, social change, the rise of the far-right and much more. Originally published in Greek in August 2017.

We met Jacques Rancière on Saturday, May 27, 2017, at the

School of Fine Arts shortly before his speech at the B-Fest 6 International Anti-Authoritarian Festival, organized by Babylonia Journal, with a central slogan “We are ungovernable”. Rancière is among the most important European philosophers alive and his work does not need further introductions.

In the cloudy morning of Sunday 28 May, we sat beneath the Acropolis to have a coffee with the big philosopher. The transcript of our conversation reflects the vigor of thought and the passion of a truly democratic thinker.

Download (PDF, 314KB)

Ο Τάσος Κεφαλάς από το Δίκτυο Μεσοχώρα-Αχελώος SOS | Εκπομπή Βαβυλωνία (audio)

Εκπομπή ΒΑΒΥΛΩΝΙΑ.
Κάθε Παρασκευή 15:00-16:00 στο Ραδιόφωνο του The PressProject.

Την Παρασκευή 12/1 φιλοξενήσαμε στην εκπομπή τον Τάσο Κεφαλά (Δίκτυο Μεσοχώρα-Αχελώος SOS).

Συζητάμε τις εξελίξεις στο μέτωπο της λειτουργίας του φράγματος της Μεσοχώρας αλλά και την πάντα ανοιχτή απειλή της εκτροπής του Αχελώου.

Ακόμη, μια ευρύτερη κουβέντα για τα ανοιχτά ενεργειακά μέτωπα, τη διαχείριση των απορριμμάτων και την ανακύκλωση, σε σχέση και με την εφαρμογή της οδηγίας για την πλαστική σακούλα.

Όλα αυτά και άλλα πολλά, πάντοτε υπό το πρίσμα των κινημάτων της ενέργειας και του νερού, των δράσεών τους και του λόγου που εκφέρουν.

Η Αρπαγή του Νερού στην Ελλάδα

Γιάννης Παπαδημητρίου

Ο όρος του τίτλου (στα αγγλικά *water grabbing*) χρησιμοποιείται διεθνώς για να ορίσει την κατάσταση, στην οποία ισχυροί παράγοντες, δημόσιοι ή ιδιωτικοί, αποκτούν τον έλεγχο ή ανακατανέμουν τη χρήση υδάτινων πόρων για τους δικούς τους σκοπούς σε βάρος των τοπικών κοινοτήτων και των οικοσυστημάτων, στα οποία έχει βασιστεί η ζωή τους. Πρόκειται για έναν πλανητικό πόλεμο με αποκορυφώματα την εκδίωξη πληθυσμών λόγω της κατασκευής μεγάλων φραγμάτων, την ιδιωτικοποίηση των αποθεμάτων του νερού και των δικτύων ύδρευσης, την υποβάθμιση και μόλυνση του νερού εξαιτίας βιομηχανικών, μεταλλευτικών και βιομηχανικής κλίμακας αγροτικών δραστηριοτήτων και τον έλεγχο των πηγών και των διασυνοριακών υδάτων για στρατιωτικούς και οικονομικούς λόγους.

Δεν είναι τυχαίο που η παγκόσμια κλιματική αλλαγή βιώνεται κατά κύριο λόγο είτε ως πλημμύρα είτε ως ξηρασία, συνδέεται δηλαδή άμεσα με τη διαταραχή του θαυμαστού υδρολογικού κύκλου της φύσης. Στη χώρα μας λίγο-πολύ όλα αυτά τα μέτωπα είναι

ανοιχτά. θα περιοριστώ σε μια, εκ των πραγμάτων άνιση λόγω του περιορισμένου χώρου, αναφορά με έμφαση στα λιγότερο συζητημένα.

Α. Ιδιωτικοποίηση πόσιμου νερού (εταιριών ύδρευσης & υπόγειων υδάτων)

Κλιμακώνεται η στρατηγική της ιδιωτικοποίησης, με τη μέθοδο ΣΔΙΤ, των δύο μεγάλων κρατικών εταιριών ύδρευσης, της ΕΥΔΑΠ της Αθήνας και της ΕΥΑΘ της Θεσσαλονίκης, χωρίς προς το παρόν να γνωρίζουμε, σε ποιο βαθμό το «επενδυτικό ενδιαφέρον» θα επεκταθεί στα δημοτικά δίκτυα ύδρευσης των υπολοίπων μεγάλων πόλεων. Ένα σημαντικό ποσοστό των μετοχών της ΕΥΔΑΠ και η πλειοψηφία της ΕΥΑΘ έχουν μεταβιβαστεί στο Υπερταμείο Ιδιωτικοποιήσεων (ΤΑΙΠΕΔ), το οποίο άνοιξε πρόσφατα τη διαδικασία αναζήτησης «στρατηγικού επενδυτή» για την πώλησή τους. Το θέμα προφανώς δεν έχει να κάνει με τα ποσοστά του ιδιώτη, ίσως ούτε καν κυρίως με τον έλεγχο του μάνατζμεντ, όσο κυρίως με το μοίρασμα των πολλών παράπλευρων εργολαβιών. Πρόκειται ασφαλώς για το πιο κρίσιμο μέτωπο της περιόδου, που δεν αφορά μόνο τους Αθηναίους και τους Θεσσαλονικείς, οι οποίοι, ας μην το ξεχνάμε, έδωσαν και έναν μεγάλο αγώνα πριν από 3 χρόνια με το **δημοψήφισμα** εναντίον της ιδιωτικοποίησης.

Ενώ όμως γι’ αυτές τις εξελίξεις μαθαίνουμε αναλυτικά, μια άλλη ιδιωτικοποίηση προχωράει «στα μουλωχτά». Είναι αυτή των φυσικών αποθεμάτων πόσιμου νερού, δηλ. των υπόγειων υδάτων, που παραχωρούνται αφειδώς στη βιομηχανία εμφιάλωσης.

Τις τελευταίες δεκαετίες, το εμφιαλωμένο νερό, από είδος πολυτελείας και καταναλωτική συνήθεια των εύπορων στρωμάτων, έχει μετατραπεί σε τρόπο ζωής για μεγάλες μερίδες του πληθυσμού. Δεν είναι μόνο οι ακριβές διαφημιστικές καμπάνιες ή ο ρόλος του τουρισμού, δεν είναι ούτε καν μόνο η κακή διαχείριση και η απαξίωση των δημόσιων δικτύων. Η βασική αιτία της εξάπλωσης είναι *το νομοθετικό καθεστώς για τη συγκεκριμένη επιχειρηματική δραστηριότητα και το κόστος της πρώτης ύλης*,

που χρησιμοποιεί.

Μέχρι σήμερα, η μόνη ανταποδοτική υποχρέωση των βιομηχανιών εμφιάλωσης είναι η καταβολή ενός τέλους προς τον αντίστοιχο Δήμο, στα διοικητικά όρια του οποίου γίνεται η γεώτρηση. Το ύψος αυτού του τέλους έχει παραμείνει επί δεκαετίες σταθερά ελάχιστο ενώ το 2014 η κυβέρνηση Σαμαρά έκανε ακόμα ένα «δωράκι» προς το ενδιαφερόμενο κεφάλαιο, θεσμοθετώντας τον υπολογισμό του τέλους όχι επί των αντλούμενων αλλά επί των πωλούμενων ποσοτήτων (ν. 4255/2014). Δηλαδή η άντληση για χορηγίες, δηλ. για διαφημιστική πολιτική, ή για «μαύρες πωλήσεις» είναι εντελώς δωρεάν ενώ το τέλος για τις «κανονικές» πωλήσεις παραμένει ασήμαντο. Δεν είναι λοιπόν τυχαίο που οι ντόπιοι **«βαρόνοι του νερού»**:

– αποσπούν ένα μεγάλο μερίδιο της ελληνικής αγοράς, έχουν έντονη εξαγωγική δραστηριότητα και παρουσιάζουν διαρκώς και νέα προϊόντα, μπύρες, κόλες κ.λπ.

– ακολουθούν μια επιθετική πολιτική αύξησης των αντλούμενων ποσοτήτων, με αποτέλεσμα να εμφανίζονται κίνδυνοι για την επάρκεια του φυσικού πόρου για τα δημόσια δίκτυα και την κατοχύρωσή του για τις επόμενες γενιές.

– μέσω των χορηγιών εξασφαλίζουν ευρεία κοινωνική συναίνεση ενώ διατηρούν σχέσεις στοργής με το πολιτικό σύστημα, το κεντρικό και το εκάστοτε τοπικό.

Είναι προφανές ότι απαιτείται η αντιστροφή αυτής της πορείας. Και εκτός από την αλλαγή του ν. 4255/2014, που μέχρι στιγμής δεν τον έχει «πειράξει» η κυβέρνηση Τσίπρα, παρά τις προγραμματικές θέσεις του ΣΥΡΙΖΑ, χρειάζεται να διεκδικήσουμε μια πολιτική «επιστροφής» στο νερό της βρύσης με δωρεάν πρόσβαση στο πόσιμο νερό για τους πολίτες τόσο με καταψύκτες στις δημόσιες υπηρεσίες όσο και με βρύσες στους κοινόχρηστους χώρους (πλατείες, παιδικές χαρές κ.λπ.), σε συνδυασμό βεβαίως με στρατηγικές εξοικονόμησης του νερού, περιορισμού της σπατάλης και διαμόρφωσης «υδατικής» συνείδησης στους πολίτες».

Β. Επίθεση στα ποτάμια

Η υποβάθμισή τους από τη χρήση τους ως αποδεκτών αποβλήτων κάθε είδους περιλαμβάνει πολλά παραδείγματα. Το κλασικό για τα βιομηχανικά απόβλητα είναι ασφαλώς η ρύπανση του Ασωπού, που, εκτός από περιβαλλοντικά προβλήματα, έχει προκαλέσει και ασθένειες και θανάτους, δηλ. σοβαρές παραβιάσεις του δικαιώματος στην υγεία. Ο Ασωπός έχει την ατυχία να διαρρέει τη βιομηχανική περιοχή της Θήβας και, ούτε λίγο ούτε πολύ, 15 εταιρίες, βρέθηκαν να τον επιβαρύνουν με εξασθενές χρώμιο και μόλυβδο. Η εντατική αγροτική εκμετάλλευση έχει καταστρέψει τον Πηνειό ενώ οι εξορύξεις της Χαλκιδικής επιφυλάσσουν την ίδια μοίρα στα νερά της περιοχής.

Ωστόσο, θα αφιερώσω το πιο μεγάλο μέρος του κειμένου στα σχέδια εντατικής εκμετάλλευσης, κυρίως υδροηλεκτρικής, με την κατασκευή φραγμάτων και τις εκτροπές, που διακόπτουν τον φυσικό κύκλο του νερού και προκαλούν σοβαρές και ανεπίστρεπτες αρνητικές συνέπειες. Ο βασικός μύθος της τεχνοκρατικής ιδεολογίας είναι ο αφορισμός ότι το νερό των ποταμών χύνεται «αναξιοποίητο» στη θάλασσα και επομένως πρέπει να «αξιοποιηθεί».

Όμως η επιστήμη μάς λέει ότι ένα ποτάμι δεν είναι μόνο το νερό αλλά και η ζωή που κουβαλάει μαζί του, το απόθεμα της βιοποικιλότητας, οικοσυστήματα και οργανισμοί, χλωρίδα και πανίδα, τοπία και ανθρώπινες συνήθειες αιώνων.

***«Τα ποτάμια είναι οι ταχυδρόμοι των βουνών»*, όπως λέει ο ποιητής Γιάννης Δάλλας.**

Συνεπώς ένα πρώτο κρίσιμο ζήτημα είναι να ξεπεράσουμε την αντίληψη του «ποταμιού – καναλιού» και να προσανατολίσουμε την άσκηση των όποιων οικονομικών δραστηριοτήτων στον σεβασμό της φυσικής ροής του ως τμήμα του υδατικού κύκλου.

Στην Ελλάδα υπάρχουν σήμερα περίπου **170 φράγματα** με ύψος μεγαλύτερο από 15 μέτρα, που αποτελεί το όριο μεταξύ μικρών

και μεγάλων φραγμάτων, σύμφωνα με το οικολογικό κίνημα. Σύμφωνα με τη νομοθεσία, το κριτήριο αυτής της διάκρισης δεν είναι το ύψος του φράγματος αλλά η ισχύς της παραγόμενης ηλεκτρικής ενέργειας, που στην Ελλάδα είναι 15 MW, αν και πριν από 20 χρόνια ήταν 5, ενώ στις περισσότερες χώρες της Ε.Ε. είναι 8 MW. Από αυτά, τα 15 έχουν ύψος πάνω από 70 μέτρα και, αν εξαιρέσουμε τα φράγματα του Μόρνου και του Εύηνου, που έχουν θυσιαστεί για την υδροδότηση της Αθήνας, είναι υδροηλεκτρικά. Τα 2 είναι στον Νέστο (του θησαυρού με 172μ. είναι το ψηλότερο στην Ελλάδα), 3 στον Αλιάκμονα, 4 στον Αχελώο και τους παραποτάμους του (των Κρεμαστών είναι το μεγαλύτερο σε έκταση με 80 χιλιάδες στρέμματα), και 5ο το ημιτελές της Μεσοχώρας, 1 στον Άραχθο, 1 στις πηγές του Αώου και 1 στο Σμόκοβο, σε παραπόταμο του Πηνειού.

Οι αρνητικές συνέπειες των μεγάλων φραγμάτων έχουν τεκμηριωθεί από τη διεθνή επιστημονική έρευνα:

– καταστρέφουν τη βιοποικιλότητα και τα οικοσυστήματα

– κατακρατούν τη λάσπη με τα οργανικά συστατικά (διότι ένα ποτάμι δεν είναι μόνο νερό αλλά και οργανικό φορτίο), υποβαθμίζουν την ποιότητα του νερού για τη γεωργία, χαμηλώνουν τους υδροφόρους ορίζοντες και αλατώνουν τα εδάφη στις εκβολές

– αλλάζουν το κλίμα, αυξάνουν την υγρασία και εκλύουν μεθάνιο από την παγιδευμένη βλάστηση, που συμβάλλει στο φαινόμενο του θερμοκηπίου (το 1,3% της παγκόσμιας συμβολής)

– καταστρέφουν ποτάμια, τοπία, ανθρώπινους οικισμούς και μνήμες

– εγκυμονούν διαρκείς κινδύνους κατολισθήσεων και πλημμυρών

– απαιτούν ένα μεγάλο κόστος μετεγκατάστασης πληθυσμών και κυρίως διαχείρισης των κινδύνων, το οποίο βέβαια δεν πληρώνουν οι κατασκευαστές αλλά το κοινωνικό σύνολο.

Παρά το γεγονός ότι οι παραπάνω συνέπειες ισχύουν ανεξάρτητα

από τη μορφή της ιδιοκτησίας τους, ένα βασικό επιχείρημα των υποστηρικτών τους είναι ότι τα υδροηλεκτρικά φράγματα της ΔΕΗ βρίσκονται υπό δημόσιο έλεγχο. Το πραγματικό ερώτημα είναι βεβαίως «μέχρι πότε», καθώς η πώληση μονάδων της ΔΕΗ αναμένεται, αργά ή γρήγορα, να επεκταθεί και σ' αυτά, κάτι που ήδη επιχείρησε το 2014 η κυβέρνηση Σαμαρά με το σχέδιο της «μικρής ΔΕΗ». Συνεπώς, ο πολιτικός στόχος ενάντια σε νέα φράγματα συνδέεται με την αποτροπή της ιδιωτικοποίησης των παλιών, που θα είναι σ' αυτή την περίπτωση τριπλή (νερού, ενέργειας και δημόσιας γης γύρω από τους ταμιευτήρες).

Το κύριο μέτωπο της περιόδου βρίσκεται ασφαλώς στον Αχελώο και στον αγώνα ενάντια στην ολοκλήρωση του φράγματος της Μεσοχώρας, το οποίο, παρά το γεγονός ότι προβάλλεται από κυβερνητικά στελέχη και τεχνικά λόμπυ ως «αυτόνομο» ΥΗ, στην πραγματικότητα αποτελεί, κατ' εφαρμογή της πάντα αποτελεσματικής μεθόδου της «σαλαμοποίησης», το πρώτο βήμα για την εκτροπή μεγάλου μέρους του υδάτινου δυναμικού του ποταμού στη Θεσσαλία. Η έκβαση της μάχης θα κριθεί από την ικανότητα πανελλαδικής κινητοποίησης αλλά και διάψευσης του μύθου του «ολοκληρωμένου» έργου (στην πραγματικότητα απαιτεί ακόμη 140 εκ. ευρώ).

Δεν στερούνται πάντως σημασίας οι εξελίξεις που αφορούν τον Αώο, τον μοναδικό ποταμό που «εξάγει» η Ελλάδα και ταυτόχρονα τον τελευταίο μεγάλο ποταμό της Ευρώπης που ρέει ανεμπόδιστα προς τη θάλασσα (αν εξαιρέσουμε βεβαίως το φράγμα της ΔΕΗ στις πηγές του). Τα ελληνικά σχέδια προβλέπουν τη μερική εκτροπή του προς την Παμβώτιδα λίμνη των Ιωαννίνων ενώ τα χειρότερα αλβανικά, ούτε λίγο ούτε πολύ 8, υδροηλεκτρικά φράγματα κατά μήκος του. Στην έκκληση εκατοντάδων επιστημόνων να αποτραπεί η καταστροφή, η κυβέρνηση Ράμα απάντησε ότι «μια αναπτυσσόμενη χώρα δεν μπορεί να μείνει μουσείο». Η αναπτυξιολαγνική χυδαιότητα είναι η ίδια παντού!

Το αντι-φραγματικό κίνημα πάντως έχει πλούσιο παρελθόν στην Ελλάδα. Εκτός από τον Αχελώο, μνημονεύω και τον **10χρονο νικηφόρο αγώνα στον Άραχθο**, που απέτρεψε την κατασκευή του

φράγματος του Αγίου Νικολάου, έδωσε αυτοπεποίθηση στους κατοίκους και ενέπνευσε πολλές μικρότερες κινήσεις στην περιοχή.

Γ. Υποβάθμιση των υγροτόπων

Το τρίτο μεγάλο μέτωπο αφορά στους υγροτόπους και κυρίως τις ελληνικές λίμνες, οι οποίες, αφού επιβίωσαν για χιλιάδες χρόνια, όχι μόνο διατηρώντας τη βιοποικιλότητα και δημιουργώντας μοναδικά τοπία αλλά και διατρέφοντάς τους ανθρώπους όποτε χρειάστηκε (λ.χ. στην πείνα της Γερμανικής Κατοχής), θυσιάζονται με ραγδαίους ρυθμούς τα τελευταία 60 στις εκάστοτε ανάγκες του κυρίαρχου παραγωγικού και καταναλωτικού μοντέλου και κυρίως:

– για την αύξηση της αγροτικής γης (π.χ. η αποξήρανση της Κάρλας, της Αγουλινίτσας, της μισής Αμβρακίας, της Λαψίστας κ.λπ.) και την επέκταση των αρδευτικών δικτύων

– για την αποχέτευση αστικών λυμάτων και πάσης φύσεως αγροτικών αποβλήτων (το κλασικό παράδειγμα είναι ο τοξικός βάλτος της Κορώνειας, αλλά και οι περισσότερες από τις υπόλοιπες αργοπεθαίνουν)

– και τα τελευταία χρόνια, που χρειάζεται γη για οικοπεδοποίηση, δηλαδή για παραγωγή υπεραξίας, για τουριστική ανάπτυξη (ο μεγάλος κίνδυνος αφορά στα υγρολίβαδα γύρω από τις λίμνες, τις πιο κρίσιμες δηλ. εκτάσεις για την οικολογική τους ισορροπία, που συρρικνώνονται με διοικητικές πράξεις και καταπατήσεις).

Σταθερά υποβαθμισμένη είναι και η κατάσταση των 10 παράκτιων υγροτόπων διεθνούς σημασίας, οι οποίοι υποτίθεται ότι προστατεύονται από τη Διεθνή Σύμβαση Ραμσάρ.

Όπως μας υπενθυμίζει η Βαντάνα Σίβα, το νερό, που αποτελεί το 70% του πλανήτη αλλά και του σώματός μας, έχει τα δικά του δικαιώματα – να ρέει ελεύθερα και χωρίς ρύπανση και να ανανεώνεται μέσω του υδρολογικού κύκλου. Υπό αυτή την έννοια,

το ανθρώπινο δικαίωμα στο νερό είναι τμήμα των δικαιωμάτων της φύσης και ο αγώνας για την προστασία του υδρολογικού κύκλου είναι ταυτόχρονα και αγώνας για το ανθρώπινο δικαίωμα στο νερό.

_____

Πρωτοδημοσιεύτηκε στο Περιοδικό Βαβυλωνία #Τεύχος 19

Μακεδονία και Εθνικισμός

για το μακεδονικό ζήτημα…*

Το ζήτημα που έχει προκύψει από τις αρχές του 1990 για την ονομασία της Δημοκρατίας της Μακεδονίας και απασχολεί την ελληνική κοινωνία ως σήμερα είναι πολύ πιο βαθύ από όσο εμφανίζεται και σίγουρα ιδιαίτερα σημαντικό για όσους και όσες από εμάς συμμετέχουν στο λεγόμενο ριζοσπαστικό, επαναστατικό, ανταγωνιστικό ή όπως αλλιώς κίνημα. Και είναι σημαντικό για τρεις κυρίως λόγους. Πρώτον, το μακεδονικό ζήτημα με όλες του τις προεκτάσεις είναι βασικός άξονας συγκρότησης του ελληνικού εθνικισμού και του κράτους του. Δεύτερον, υπάρχει το πολύ συγκεκριμένο επίδικο ζήτημα της μακεδονικής μειονότητας στην ελληνική επικράτεια. Τρίτον, απλά και μόνο το γεγονός ότι αυτή η υπόθεση αφορά πλειοψηφικά την ελληνική κοινωνία, η οποία ήδη έχει πάρει θέση, αναδεικνύεται σε δείκτη ωριμότητας και υπευθυνότητας αυτού του κινήματος να πάρει και αυτό θέση δημόσια.

Το Μακεδονικό Ζήτημα ως Βασικός Άξονας Συγκρότησης του Ελληνικού Εθνικισμού

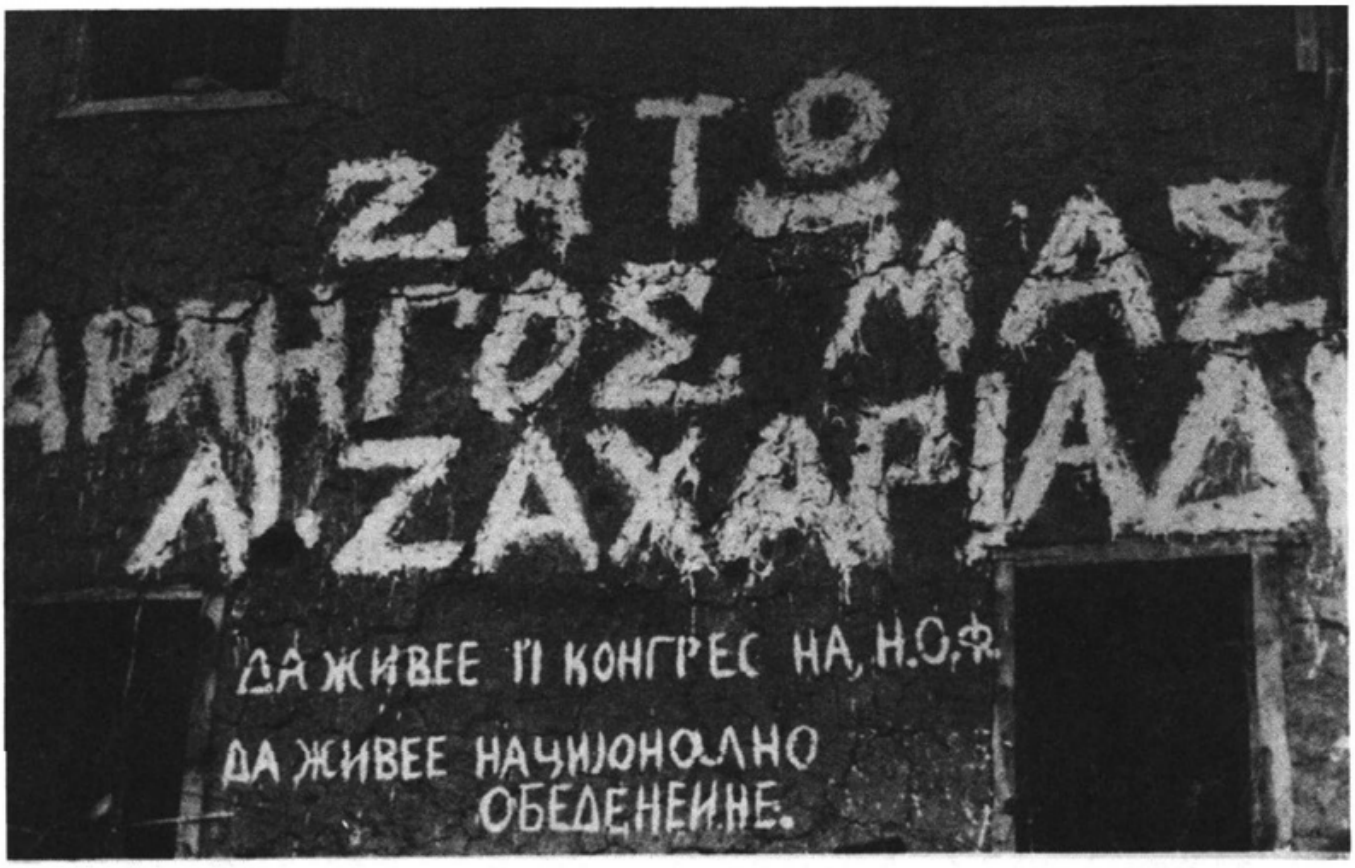
Για να κατανοήσουμε την εθνικιστική στάση της ελληνικής κοινωνίας πρέπει να αντιληφθούμε ότι στην Ελλάδα, όπως και σε

όλη τη Βαλκανική, κύριο φαντασιακό αυτοπαράστασης της κοινωνίας αποτέλεσε και αποτελεί η ιδέα του έθνους στη ρομαντική της εκδοχή, ελλείψει ιδιαίτερης σχέσης με το κίνημα του Διαφωτισμού. Αντίθετα με τον πολιτικό εθνικισμό που αναδύθηκε στην αμερικάνικη και γαλλική επανάσταση, όπου το έθνος συγκροτήθηκε στη βάση πολιτικών σωμάτων ισότιμων πολιτών που δημιούργησαν το σύνταγμά τους ή εναντιώθηκαν στον βασιλιά που δρούσε ενάντια στα συμφέροντα τους, ο ρομαντικός εθνικισμός επικαλείται το αίμα, το αρχέγονο της καταγωγής και της γλώσσας και το ένδοξο παρελθόν.

Στην περίπτωση της Ελλάδας πρέπει να προσθέσουμε και τη συνύφανση της ορθοδοξίας στον εθνικό μύθο, η οποία ακόμη και σήμερα πηγαίνει χέρι-χέρι με το ελληνικό κράτος και τον εθνικισμό. Χαρακτηριστικό του ρομαντικού εθνικισμού είναι ότι αποκρύπτει την ιστορικότητα της δημιουργίας του εκάστοτε έθνους και δημιουργεί την πεποίθηση ότι το συγκεκριμένο έθνος υπήρχε ανέκαθεν. Αυτό το πλαίσιο συγκροτεί ένα βαθιά υπερβατικό και ετερόνομο θεμέλιο θέσμισης της κοινωνίας. Η εθνικιστική κοινωνία φαντάζει σαν ένας εκτεταμένος ιδιόκοσμος, φαντάζεται δηλαδή τον εαυτό της, σαν να είναι το κέντρο του κόσμου και της ιστορίας, να βάλλεται από κάθε κατεύθυνση και φυσικά εχθρεύεται ο,τιδήποτε απειλεί αυτήν την τάξη πραγμάτων. Και ό,τι δεν μπορεί να το αφομοιώσει, φυσικά προσπαθεί να το εξολοθρεύσει.

Γι’ αυτό και τα τυπικά επιχειρήματα κάποιας Ελληνίδας ή κάποιου Έλληνα εναντίον της συνταγματικής ονομασίας της Δημοκρατίας της Μακεδονίας είναι ότι “ο Μέγας Αλέξανδρος μίλαγε ελληνικά, όχι βουλγάρικα” ή ότι “τη Μακεδονία την κατοικούσαν από τα αρχαία χρόνια οι Έλληνες”, γι’ αυτό και η συγκάλυψη ή και άρνηση ακόμα ύπαρξης της μακεδονικής μειονότητας και της καταπίεσής της. Αν και **υπάρχει μια τάση “υποβίβασης” του ζητήματος σε ιστορικό από πολιτικό**, αναγκαία είναι η ιστορική αναφορά και στα εγκλήματα του ελληνικού κράτους στην προσπάθειά του να δημιουργήσει το ελληνικό έθνος. (Να σημειώσουμε ότι το ζήτημα δεν είναι ιστορικό, πόσο μάλλον

γεωγραφικό όπως παρουσιάζεται, γιατί τότε το μόνο που θα αρκούσε για την επίλυσή του θα ήταν ένα καλό βιβλίο ιστορίας, αλλά ούτως ή άλλως τέτοια υπάρχουν αρκετά). Το ελληνικό κράτος από τη στιγμή της ίδρυσής του προβάλλει το αίτημα ότι ο ιστορικός του ρόλος, να συμπεριλάβει στην έκτασή του το σύνολο του ιστορικού ελληνισμού, μένει ανικανοποίητος. Υπάρχει όμως ένα πρόβλημα. Σε αυτές τις περιοχές που διεκδικεί το ελληνικό κράτος κατοικούν και άλλοι άνθρωποι οι οποίοι δύσκολα μπορούν να χαρακτηριστούν "Έλληνες" αφού είναι Αρβανίτες, Βλάχοι, Μουσουλμάνοι (Τούρκοι δηλαδή), Σλάβοι, Βούλγαροι και διάφορες άλλες εθνοτικές ομάδες.

Στην τελευταία φάση του Εμφυλίου, επί 22.000 ανταρτών οι 14.000 ήταν Σλαβομακεδόνες. Στο Βίτσι τα συνθήματα γράφονταν και στις δύο γλώσσες. (Φωτογραφία Γενικής Γραμματείας Τύπου και Πληροφοριών).

Στη γεωγραφική περιοχή της Μακεδονίας όμως υπάρχουν ήδη από τα τέλη του 19ου αιώνα και άνθρωποι που αυτοπροσδιορίζονται εθνικά ως "Μακεδόνες". Το 1893 ιδρύεται η ΕΜΕΟ με πρόγραμμα

την ανεξαρτητοποίηση του μακεδονικού κράτους και τη δημιουργία μιας βαλκανικής ομοσπονδίας. Κορύφωση αυτής της κίνησης ήταν η εξέγερση του Ίλιντεν το 1903, η οποία καταπνίχτηκε στο αίμα από τον Σουλτάνο. Μετά την αποτυχημένη απόπειρα του 1897, όταν ο ελληνικός στρατός νικήθηκε κατά κράτος από τον οθωμανικό, το ελληνικό κράτος προετοιμάζει ξανά την επέλασή του προς το Βορρά. Στέλνει στην περιοχή της Μακεδονίας παραστρατιωτικές ομάδες γνωστές ως "Μακεδονομάχους" με σκοπό τον προσεταιρισμό του ορθόδοξου πληθυσμού και την εκτόπιση του βουλγαρικού και του μουσουλμανικού στοιχείου από την περιοχή. Χαρακτηριστικό είναι ότι οι Μακεδονομάχοι έχουν μείνει στην εθνική μυθολογία ως ήρωες που πολέμησαν έναν άνισο πόλεμο, ενώ στην πραγματικότητα αυτό που έκαναν ήταν ό,τι κάνει κάθε στρατός: φόνους, βιασμούς, εμπρησμούς, καταστροφές.

Με τους βαλκανικούς πολέμους του 1912-13 το μεγαλύτερο μέρος της Μακεδονίας πηγαίνει στο ελληνικό κράτος, ένα στο σερβικό και ένα στο βουλγάρικο. Το πρόβλημα όμως παρέμενε το ίδιο. Στο μεγαλύτερο μέρος της η Μακεδονία δεν ήταν ελληνική!

> *Χαρακτηριστική είναι η φράση του Χ. Τρικούπη: "Όταν έλθει ο μέγας πόλεμος η Μακεδονία θα γίνει Ελληνική ή Βουλγαρική κατά τον νικήσαντα. Αν τη λάβωσιν οι Βούλγαροι θα εκσλαβίσωσι τον πληθυ- σμόν. Αν ημείς την λάβομεν, θα τους κάνομεν όλους έλληνας μέχρι της Ανατολικής Ρωμυλίας".*

Σύμφωνα με στοιχεία του Οικουμενικού Πατριαρχείου, πριν από τον πόλεμο μόνο το 10% περίπου του πληθυσμού αποτελείτο από ελληνόφωνες Μακεδόνες, ενώ το 40% αποτελείτο από σλαβόφωνες Μακεδόνες και το υπόλοιπο 40% από Μουσουλμάνους Μακεδόνες. Σχετικά ολιγάριθμα πληθυσμιακά στοιχεία της Μακεδονίας αποτελούσαν οι λατινόφωνοι Βλάχοι, οι Αλβανοί, οι Εβραίοι και οι Τσιγγάνοι. Πλειοψηφικό στοιχείο αποτελούσαν οι Εβραίοι μόνο στην πόλη της Θεσσαλονίκης. Από την κατάκτηση και έπειτα όμως εκτοπίζονται χιλιάδες εξαρχικοί Μακεδόνες και Μουσουλμάνοι και στη θέση τους εγκαθίστανται Έλληνες πρόσφυγες.

Αν και το ελληνικό κράτος σήμερα δεν δέχεται επίσημα την **ύπαρξη μακεδονικής μειονότητας** στην επικράτειά του, τότε γνώριζε καλά ότι υπήρχε. Από το πλήθος αποδεικτικών στοιχείων χαρακτηριστικότερο είναι η έκδοση του (σλαβο)μακεδονικού αλφαβηταρίου ABECEDAR το 1925. Με βασικό άξονα την ομογενοποίηση της περιοχής από το 1926 αρχίζει η συστηματική εθνοκάθαρση των (σλαβο)μακεδόνων από το ελληνικό κράτος με το κλείσιμο των σχολείων τους, την απαγόρευση χρήσης της γλώσσας τους ακόμη και στον ιδιωτικό τους χώρο, με δημόσιες τελετές αποκήρυξης της γλώσσας τους, με αλλαγές τοπωνυμίων και ονομάτων με φυλακίσεις και βασανισμούς.

Ο δεύτερος γύρος εθνοκάθαρσης της περιοχής από τους (σλαβο)μακεδόνες συντελείται μετά από το τέλος του εμφυλίου πολέμου και την ήττα του ΔΣΕ. Τότε πολλοί (σλαβο)μακεδόνες που συμμετείχαν στο ΔΣΕ αναγκάστηκαν να καταφύγουν στο εξωτερικό ως πολιτικοί πρόσφυγες, λόγω της πολιτικής του μετεμφυλιακού ελληνικού κράτους. Το 1982 το ΠΑ.ΣΟ.Κ. επέτρεψε την επιστροφή όλων των πολιτικών προσφύγων στη χώρα πλην αυτών που ήταν ‘‘μη Έλληνες το γένος’’. Τα περί κατασκευασμένου από τον Τίτο μακεδονικού έθνους όπως γίνεται φανερό, στον βαθμό που συγκαλύπτει την ύπαρξη αυτών των ανθρώπων, είναι μπούρδες.

Τα Έθνη-Κράτη είναι (και στα Βαλκάνια) Πολιτικές Κατασκευές

Ούτως ή άλλως η Λαϊκή Δημοκρατία της Μακεδονίας υπάρχει από το 1945, χωρίς ποτέ να υπάρξει τόσο σοβαρό πρόβλημα διμερών σχέσεων μέχρι το 1991, όταν η Δημοκρατία της Μακεδονίας κήρυξε την ανεξαρτησία της. Μάλλον γιατί δεν ετίθετο από κάποιον ως τότε ζήτημα αναγνώρισης της μακεδονικής μειονότητας στην ελληνική επικράτεια. Επίσης γελοία είναι η ρητορική περί απειλής της Ελλάδας από τη Δημοκρατία της Μακεδονίας, ενός κράτους στρατιωτικά υποδεέστερου από το ελληνικό, τη στιγμή μάλιστα που το τελευταίο είναι μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του ΝΑΤΟ. Ενός κράτους οικονομικά εξαρτημένου, αφού τη στιγμή που το σύνολο της ελληνικής κοινωνίας “διαρρηγνύει τα ιμάτιά

του” για το όνομα και την ελληνικότητα της Μακεδονίας, τα ελληνικά κεφάλαια αλωνίζουν στη Δημοκρατία της Μακεδονίας, αναδεικνύοντας για άλλη μια φορά ότι ενώ, αντίθετα από τις επιθυμίες μας, μερικές φορές οι προλετάριοι έχουνε πατρίδα, το κεφάλαιο δεν έχει καμιά.

Είναι σημαντικό βέβαια να αναφέρουμε ότι και η Δημοκρατία της Μακεδονίας πέρασε τα αναγκαία των εθνοκρατικογένεσεων με την ανάδυση ενός εθνικισμού (αντιπαραθετικού και πυροδοτούμενου από τον ελληνικό), με τη μακεδονική κοινωνία να μοιάζει με εργαστήρι παραγωγής έθνους. Μπορεί να δει κανείς εκεί την κατασκευή της εθνικιστικής ιστοριογραφίας, μυθολογίας και μίσους, με γραφικές μετονομασίες οδών και συλλαλητήρια.

Η ανάρτηση ελληνικών σημαιών με τη σβάστικα βέβαια δεν απέχει πολύ από το ελληνικό συνήθειο αναπαράστασης της σημαίας των Η.Π.Α. με τη σβάστικα. Και τα επεισόδια σε ελληνικούς στόχους στη Δημοκρατία της Μακεδονίας είναι στο ίδιο μήκος κύματος με τα εθνικιστικά συλλαλητήρια στην Ελλάδα, όπου κυριαρχούσε το σύνθημα “η λύση είναι μία, σύνορα με τη Σερβία”. Όπως επίσης η καταπίεση των μακεδόνων πολιτών που ζητούν βουλγαρικό διαβατήριο (μεταξύ αυτών και ο μέχρι πρότινος Μακεδόνας εθνικιστής πρωθυπουργός Λιούμπτσο Γκεοργκέφσκι!) και η αντιμετώπιση τους ως προδότες εντάσσεται στο ίδιο εθνικιστικό πλαίσιο.

Οι παρακινδυνευμένες αλλαγές τοπωνυμίων (αγαπημένη τακτική και του ελληνικού κράτους) και η προγονική επίκληση στο ‘‘Μεγαλέξαντρο’’ είναι όντως αρκετά χοντροκομμένα. Αλλά πρέπει να αναγνωρίσουμε ότι ενώ η Ελλάδα είχε περίπου έναν αιώνα να κατασκευάσει τη δική της εθνική ταυτότητα (με ό,τι αυτό συνεπάγεται), η Δημοκρατία της Μακεδονίας είχε μόλις μια 15ετία! Η πολιτική σκοπιμότητα του ελληνικού κράτους μη αναγνώρισης της συνταγματικής ονομασίας της Δημοκρατίας της Μακεδονίας είναι συγκεκριμένη. Αναγνώριση του ονόματος σημαίνει αναγνώριση της μακεδονικής εθνότητας και της αντίστοιχης μακεδονικής μειονότητας και της εθνοκάθαρσής της, και κάτι τέτοιο αποτελεί απειλή για τους εθνικιστικούς μύθους

των Ελλήνων.

Ελλάδα: Το Αφεντικό των Βαλκανίων

Το μακεδονικό ζήτημα αποτελεί πλήγμα για την εικόνα της "ψωροκώσταινας" Ελλάδας, του ανάδελφου έθνους που όλες οι δυνάμεις το χτυπούν αλύπητα, αυτό όμως αντιστέκεται και συνεχίζει την πορεία του. Παραθέτουμε από την ιστοσελίδα του υπουργείου εξωτερικών: «Το μέγεθος των ελληνικών επενδύσεων, σύμφωνα με το επενδεδυμένο κεφάλαιο είναι ανώτερο του επισήμως εγγεγραμμένου και ανέρχεται σε €950 εκατ. καταλαμβάνοντας την πρώτη θέση, απασχολούν άνω των 20.000 ατόμων και οι σαράντα μεγαλύτερες εταιρείες ελληνικών συμφερόντων σε πΓΔΜ διαθέτουν επενδεδυμένο κεφάλαιο €830 εκατ.»

Εταιρεία σε πΓΔΜ	Εταιρεία σε Ελλάδα	Επένδυση(€)		Δ[illegible]
OKTA -SKOPJE AD	ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ	200.000.000	ΔΙΥΛΙΣΤΗΡΙΟ	950
STOPANSKA BANKA	ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	178.000.000	ΤΡΑΠΕΖΑ	1.166
COSMOFON	ΟΤΕ	135.000.000	ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ	300
USJE CEMENTARNICA	ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΤΙΤΑΝ	75.000.000	ΤΣΙΜΕΝΤΟ	600
PIVARA	ΑΘΗΝΑΪΚΗ ΖΥΘΟΠΟΙΙΑ	60.000.000	ΤΡΟΦΙΜΑ / ΠΟΤΑ	400
MERMEREN KOMBINAT	ΜΑΡΜΑΡΑ ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ	50.000.000	ΜΑΡΜΑΡΟ	451
VERO-VEROPOULOS	ΒΕΡΟΠΟΥΛΟΣ	40.000.000	SUPERMARKET	421
ALPHA BANK	ALPHA BANK	25.000.000	ΤΡΑΠΕΖΑ	79
ZITOLUKS	ELBISKO-ΦΙΛΙΠΠΟΥ	15.000.000	ΤΡΟΦΙΜΑ	1.200
NIKAS SKOP DOO	NIKAS	7.000.000	ΤΡΟΦΙΜΑ	52
RODON HAPPENING	ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΓΚΙΝΗΣ	6.000.000	ΕΝΔΥΜΑΤΑ	608
STRUMICA TABAK L.	TOBACCO MICHAILIDIS	4.600.000	ΚΑΠΝΑ	400
PASCALIN	PASCALIN	3.969.000	ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΦΕ	24
DS STEEL	DS STEEL	3.500.000	ΧΑΛΥΒΟΥΡΓΙΑ	145
LARIN MRAMOR	AD ΜΑΡΜΑΡΑ ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ	3.000.000	ΜΑΡΜΑΡΟ	42
KRI-KRI	KRI-KRI	2.930.000	ΓΑΛΑΚΤΟΜΙΚΑ	31
NESTLE ICE SKOPJE	DELTA DAIRY HELLAS	2.000.000	ΓΑΛΑΚΤΟΜΙΚΑ	35
ELLASKOM	HELLASCOM	2.000.000	ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΙΕΣ	20
DOJRAN STEEL	ΣΙΔΕΝΟΡ	2.000.000	ΧΑΛΥΒΟΥΡΓΙΑ	200
DS FOOD	DS STEEL	1.700.000	ΧΑΛΥΒΟΥΡΓΙΑ	22
ELENA-M	Κ. ΧΑΤΖΗΙΩΑΝΝΙΔΗΣ	1.400.000	ΚΛΩΣΤΟΫΦΑΝΤΟΥΡΓΙΑ	330
KUZMAN&DAMIAN	Π. ΑΡΓΥΡΙΑΔΗΣ	1.300.000	ΙΑΤΡΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ	12
ALUMIL SYSTEMS	ALUMIL HELLAS	1.000.000	ΑΛΟΥΜΙΝΙΟ	2
IRON FROZEN	ΧΡΗΣΤΟΣ ΙΡΟΥΚΗΣ	1.000.000	ΤΡΟΦΙΜΑ	200

ΟΙ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΕ πΓΔΜ (2006)

Ήταν βέβαια αυτή η Ελλαδίτσα που από την ίδρυσή της μέχρι σήμερα έχει υπερδιπλασιάσει τα εδάφη της, που το 1992 συζητούσε το σενάριο διαμελισμού της Δημοκρατίας της

Μακεδονίας από κοινού με τον σφαγέα Μιλόσεβιτς, της επέβαλε εμπάργκο το 1994 και τώρα ασκεί veto για την ένταξη της Δημοκρατίας της Μακεδονίας στο ΝΑΤΟ. Φυσικά δεν μας κόπτει εάν η Δημοκρατία της Μακεδονίας θα ενταχθεί στο στρατιωτικό και δολοφόνο οργανισμό του ΝΑΤΟ. θέλουμε να αναδείξουμε τη συνεπή ιμπεριαλιστική και ηγεμονική στάση του ελληνικού κράτους στην περιοχή.

Από τη πλευρά μας ελπίζουμε ότι η ίδια η μακεδονική κοινωνία θα αντισταθεί σε αυτή την κίνηση του μακεδονικού κράτους και στεκόμαστε αλληλέγγυοι/ες στις αντινατοϊκές, αντικαπιταλιστικές και αντικαθεστωτικές φωνές εκεί. Κριτική πρέπει να γίνει οπωσδήποτε και στην Αριστερά (εκτός φωτεινών εξαιρέσεων) εντός και εκτός κοινοβουλίου, η οποία εν ονόματι ενός συνωμοσιολογικού αντι-ιμπεριαλισμού και αντι-αμερικανισμού έχει ενσωματώσει (όχι με μεγάλη δυσκολία) μέρος της πατριωτικής-εθνικιστικής ρητορικής σε πολλά ζητήματα της λεγόμενης “εξωτερικής πολιτικής” όπως και τώρα όσον αφορά το μακεδονικό.

Με μικρομέγαλες συμπεριφορές (του τύπου ‘‘αν ήμουν κυβέρνηση εγώ θα…’’), διατυπώνονται απόψεις του τύπου “δεν μπορούμε να δώσουμε λευκή επιταγή στον ιμπεριαλισμό όσον αφορά το όνομα”, απόψεις που είναι ξεκάθαρο (τουλάχιστον για αυτούς που βλέπουν) ότι πριμοδοτούν τον ελληνικό εθνικισμό. Κριτική πρέπει να γίνει όμως και σε λογικές που υποβιβάζουν το ζήτημα με λαϊκισμούς όπως “προσπαθούν να αποπροσανατολίσουν την κοινή γνώμη από τα σημαντικά ζητήματα”.

Το γεγονός ότι τις μακεδονικές θέσεις τις υπερασπίζονται οι Η.Π.Α., ότι υπάρχουν κόντρες συμφερόντων του ρωσικού και αμερικανικού ‘‘τόξου’’ στα Βαλκάνια, ότι ο μακεδονικός εθνικισμός είναι υποκινούμενος από κάποια ‘‘σκοτεινά συμφέροντα’’, πολύ ή λίγο έχουν σχέση με την πραγματικότητα. Είναι ένας ακόμη λόγος όμως, όχι τόσο για το ελληνικό κράτος όσο για την ελληνική κοινωνία, να αλλάξει γραμμή πλεύσης εγκαταλείποντας τον εθνικισμό και να προτάξει τη συναδέλφωση των λαών και την ισότητα των μειονοτήτων πάνω σε διεθνιστικές

βάσεις, και όχι βάσεις ‘‘ισορροπίας δυνάμεων’’ και ‘‘εθνικών συμφερόντων’’.

Η Εθνική Ενότητα Είναι Παγίδα

Ψευτοδιλήμματα δεν υπάρχουν. Όταν η κοινωνία θέτει στο σύνολό της ζητήματα είσαι υποχρεωμένος να πάρεις θέση. Αλλιώς είσαι έξω από το πολιτικό – κοινωνικό. Εμείς που προσεγγίζουμε τα πράγματα από την αντικρατική, διεθνιστική μεριά οφείλουμε να αντιπαλέψουμε κάθε εθνικισμό και μισαλλοδοξία. Οφείλουμε να παλέψουμε για μια κοινωνία που η διάκριση σε εθνότητες θα είναι αδιάφορη και δεν θα αποτελεί αιτία πολέμων, σφαγών και διακρίσεων. Οφείλουμε να παλέψουμε για μια κοινωνία όπου η ίδια στο σύνολό της θα αποφασίζει για τις υποθέσεις της απαλλαγμένη από τον γραφειοκρατικό βραχνά του κράτους. Αυτή η πάλη όμως αρχίζει σήμερα με την αναγνώριση και ισοτιμία των μειονοτήτων, το δικαίωμα στον αυτοπροσδιορισμό, την αποεθνικοποίηση του δημόσιου χώρου και βέβαια την εκδίωξη της εκκλησίας από αυτόν.

Για όλα αυτά λοιπόν, παλεύουμε σήμερα:
• για την αναγνώριση της μακεδονικής μειονότητας, της γλώσσας της και της παράδοσή της και την άνευ όρων επιστροφή των μακεδόνων πολιτικών προσφύγων.
• ενάντια στον ελληνικό (και κάθε) εθνικισμό – οικονομικό ιμπεριαλισμό.
• για τον κοινό αγώνα εργαζομένων-κοινωνιών σε Ελλάδα-Μακεδονία-Βαλκάνια, ενάντια στο κεφάλαιο, τα κράτη και τους σχεδιασμούς τους.

Αντιεξουσιαστική Κίνηση Αθήνας

*Το παρόν κείμενο πρωτοδημοσιεύτηκε σε μορφή μπροσούρας τον Ιούνιο του 2008, εκτός κάποιων μικρών και επίκαιρων τροποποιήσεων που έγιναν.

Το Κίνημα «No Future» στο Ιράν Εναντιώνεται στην Ισλαμική Δημοκρατία

Hamid Mohseni
Ιρανογερμανός ακτιβιστής και ελεύθερος δημοσιογράφος, με βάση το Βερολίνο. Συνεργάζεται με δίκτυα αλληλεγγύης από την εποχή των διαμαρτυριών του 2009.
Μετάφραση: John Malamatinas

«Δεν τους φοβάμαι. Δεν έχω τίποτα να χάσω»

Το Ιράν έχει ξεσηκωθεί. Εκατομμύρια άνθρωποι έχουν κατέβει στους δρόμους στις αντικυβερνητικές διαδηλώσεις. 20 άνθρωποι αναφέρονται νεκροί και πάνω από 1700 έχουν συλληφθεί. Η δυναμική όμως των διαμαρτυριών δεν μειώνεται. Αντίθετα με το 2009, αυτή η περίοδος διαμαρτυριών έχει πολύ μεγαλύτερη δυναμική διότι η γενιά χωρίς μέλλον του Ιράν – όπως κι εδώ στην Ευρώπη – δεν έχει τίποτε να χάσει και είναι διατεθειμένη να τα ρισκάρει όλα.

Υπάρχει μία φράση στο Ιράν: Κάθε τριάντα χρόνια περίπου γίνεται αλλαγή καθεστώτος. Το 1979, μια λαϊκή επανάσταση έδιωξε τον Σάχη. Αυτό συνέβη προτού οι Ισλαμιστές, γύρω από τον υπέρτατο αρχηγό Χομέϊνι, καταλάβουν το κράτος δια της βίας και το μετατρέψουν στην Ισλαμική Δημοκρατία του Ιράν (ΙΔΙ). Ακριβώς 30 χρόνια μετά, το 2009, η χώρα έζησε τον τελευταίο της ξεσηκωμό, που οργανώθηκε από το «ρεφορμιστικό» ρεύμα της Ιρανικής ρεαλπολιτίκ – ένα κίνημα που έδωσε όχι μόνο στους ρεφορμιστές, αλλά επίσης και σε όλους εκείνους που ήθελαν αλλαγή, έναν καλό λόγο να ελπίζουν για τη βελτίωση της κατάστασης.

Στο τέλος όμως, ούτε ο αμφιλεγόμενος πρώην συντηρητικός πρόεδρος Αχμαντίνετζαντ και ο τωρινός υπέρτατος αρχηγός Αλί Χαμενέι, ούτε οι αρχές της Ισλαμικής Δημοκρατίας πειράχτηκαν. Το κίνημα κατεστάλη. Διακόπηκε όμως και ο κύκλος της αλλαγής καθεστώτος; Τα πρόσφατα γεγονότα στο Ιράν μας δίνουν ελπίδα ότι έχει απλά μόνο καθυστερήσει. Αυτό το κίνημα – σίγουρα ακόμη στην αρχή του – έχει πολύ μεγαλύτερες δυνατότητες από ότι το 2009, διότι διαφέρει κατά πολύ σε μερικά κρίσιμα σημεία από το κίνημα του 2009. Κάνει την ελίτ της Ισλαμικής Δημοκρατίας να τρέμει και δίνει λόγο για ελπίδα σε όλους εμάς, που θέλουμε να δούμε την Ισλαμική Δημοκρατία να φεύγει, αλλά και στους ανθρώπους στο Ιράν να ζήσουν με αξιοπρέπεια και ελευθερία.

Πρώτα απ' όλα και εν συντομία: τι συμβαίνει τώρα στο Ιράν;

Είμαστε μάρτυρες της μεταλλαγής μιας κοινωνικής επανάστασης σε ένα διαρκώς όλο και πιο ριζοσπαστικό κοινωνικό κίνημα παντού στη χώρα. Αυτό είναι το μεγαλύτερο κύμα διαμαρτυρίας που έχει δει η χώρα εδώ και οκτώ χρόνια. Οι σκοποί του μπορούν να συνοψιστούν στα: «Ψωμί, Δουλειά, Αξιοπρέπεια, Ελευθερία» – και πάρα πολλοί από τα εκατομμύρια στον δρόμο ζητούν τίποτε λιγότερο από το τέλος της Ισλαμικής Δημοκρατίας.

Οι λόγοι για τους οποίους ξεκίνησαν όλα αυτά είναι σύνθετοι και έχουν αναπτυχθεί μέσα στα χρόνια, εάν όχι μέσα στις δεκαετίες. Τα δελτία ειδήσεων λένε ότι η σπίθα προήλθε από τις διαρκώς υψηλότερες τιμές των αυγών αλλά και της ανεργίας. Πράγματι, ο πληθωρισμός στο Ιράν είναι καταστροφικός και υπερβαίνει κατά πολύ τα επίπεδα μισθών και εισοδημάτων. Σε πολλές περιπτώσεις αυτές οι συνθήκες σπρώχνουν, όχι μόνο τους άνεργους, αλλά και και τις μάζες παροδικά απασχολούμενων Ιρανών στο χείλος της μη επιβίωσης.

Αυτός είναι ο λόγος που το Ιράν έχει αναταραχές για τόσο πολύ καιρό: ο κρατικά χρηματοδοτούμενος οργανισμός Isargara έχει

καταμετρήσει 1700 διαμαρτυρίες κοινωνικού χαρακτήρα από τον Μάρτιο του 2016 εώς σήμερα – είτε πρόκειται για ανεξέλεγκτες απεργίες εργατών σε εργοστάσια είτε για δράσεις συνταξιούχων και υπαλλήλων του δημοσίου τομέα – παρ'όλη την πολύ σκληρή καταδίωξη εναντίον του (ριζοσπαστικού) συνδικαλισμού και κάθε είδους τέτοιας οργάνωσης. Το τέλος των προηγούμενων πολύ οδυνηρών κυρώσεων του ΟΗΕ δεν έφερε πίσω την οικονομική ανάκαμψη, εκτός για κάποιους διεφθαρμένους Μουλάδες και για το οικονομικό-στρατιωτικό σύμπλεγμά τους, την Επαναστατική Φρουρά.

Αλλά ο οικονομικός αγώνας του κράτους δεν είναι το μόνο πρόβλημα των ανθρώπων που ζουν στο Ιράν. Ο αυξανόμενος απολυταρχισμός του Αχμαντίνετζαντ δεν σταμάτησε από τον παρόντα πρόεδρο Ρουχανί, ο οποίος θεωρείται μετταρυθμιστής, και τουλάχιστον ένας μετριοπαθής τύπος. Η από την θρησκεία ορμώμενη εξουσιαστική πίεση στην καθημερινή ζωή, ιδιαίτερα η παρενόχληση των γυναικών και διαφορετικών νέων ανθρώπων, οι εκτελέσεις στο όνομα του Αλλάχ, κλπ. δεν έχουν μειωθεί καθόλου. Η ρύπανση, ιδιαίτερα σε μεγάλες πόλεις, είναι τόσο μεγάλη σε μερικά μέρη των πόλεων, ώστε μπορεί κανείς να κυκλοφορήσει εκεί μόνο με μάσκες. Τέλος, πολλοί Ιρανοί είναι πολύ θυμωμένοι με την επεκτατική ΙΔΙ που υποστηρίζει ιδεολογικά σχετικούς αγώνες στην περιοχή, όπως στην Παλαιστίνη και τον Λίβανο με δισεκατομμύρια δολάρια, αλλά δεν δίνει φράγκο για όσα υποφέρουν οι άνθρωποι στη χώρα.

Αλλά τι είναι διαφορετικό τώρα σε σχέση με το 2009 – το έτος της τελευταίας εξέγερσης, που δεν κατάφερε να πετύχει;

Ο χαρακτήρας των διαμαρτυριών και το περί τίνος πρόκειται

Το 2009 ήταν μια αυθεντική πολιτική διαμαρτυρία στο βαθμό που ασχολήθηκε με την ρεαλπολιτίκ στο Ιράν. Οργανώθηκε γύρω, από και μέσα στο ρεφορμιστικό ρεύμα, με τον πρώην υποψήφιο για την προεδρία, Μουσάβι – τον ίδιο παρεπιπτόντως, που ήταν

πρωθυπουργός υπό τον Χομεϊνί κατά τις μαζικές εκτελέσεις περίπου 40.000 πολιτικών αντιπάλων τους στα τέλη του ‘80. Αλλά θα επανέλθουμε στην απελπισία της Ιρανικής μεταρρύθμισης παρακάτω.

Η κρίσιμη στιγμή ήταν οι εκλογές που έγιναν μέσα σε ένα απολυταρχικό και ολοκληρωτικό καθεστώς. Οι ρεφορμιστές ήθελαν να αναλάβουν την κυριαρχία μέσα στην Ισλαμική Δημοκρατία και – εάν ήταν δυνατόν – να βελτιώσουν τα πράγματα ως ένα βαθμό. Περισσότερη δημοκρατία, περισσότερη προσωπική ελευθερία, λιγότερη παρενόχληση, μικρό άνοιγμα προς τη Δύση – όλα απολύτως δυνατά εντός της Ισλαμικής Δημοκρατίας, η οποία έχει υπομείνει τέτοιες αλλαγές ήδη από το 1997 την εποχή του τελευταίου μεταρρυθμιστή υποψήφιου Χαταμί.

Σήμερα η όλη κατάσταση έχει εντελώς αντιστραφεί. Οι ρεφορμιστές έχουν την εξουσία στη μορφή του Ρουχανί, αλλά τα προβλήματα παραμένουν τα ίδια, αν δεν έχουν γίνει χειρότερα.

Γι’αυτό και τα αιτήματα είναι πιο υπαρξιακά και ο αγώνας, η σύγκρουση πιο θεμελιακή. Δεν πρόκειται για επιλογή μεταξύ διαφορετικών ρευμάτων εντός της επικρατούσας τάξης, αλλά μάλλον εναντίον της ίδιας της επικρατούσας τάξης. Πράγματι, η πρώτη συγκέντρωση αυτού του κύκλου διαμαρτυριών στις 28 Δεκεμβρίου 2017 στην πόλη Μασάντ, οργανώθηκε από συντηρητικούς σκληροπυρηνικούς και από τον Ραίσι, αντίπαλο του Ρουχανί, αλλά αυτό γρήγορα ξέφυγε από τον έλεγχό τους.

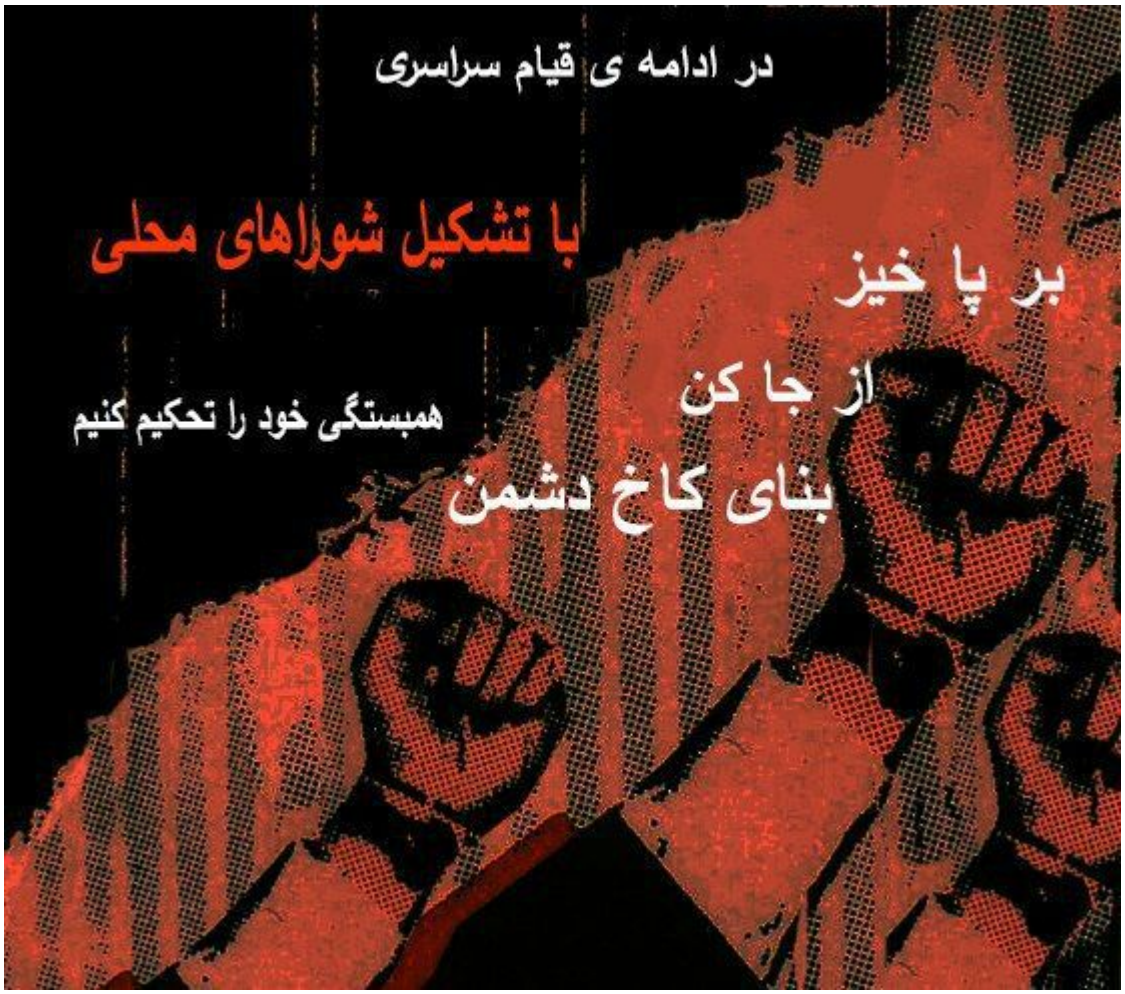
> *Οι άνθρωποι έχουν βαρεθεί να χρησιμοποιούνται σαν διαπραγματευτικές μάζες μεταξύ των μεταρρυθμιστικών και των συντηρητικών ρευμάτων της ρεαλπολιτίκ – κανένα από τα οποία δεν μπορεί να λύσει θεμελιώδη, υπαρξιακά προβλήματα. Αυτό εκφράστηκε κατά τη διάρκεια της πρώτης πορείας στον παρόντα κύκλο διαμαρτυριών στο Πανεπιστήμιο της Τεχεράνης, όταν οι άνθρωποι φώναζαν «Ρεφορμιστές ή Συντηρητικοί – το παιχνίδι έχει τελειώσει».*

Το υποκείμενο του αγώνα

Ο ξεσηκωμός του 2009 καθοδηγήθηκε από τη μορφωμένη μέση τάξη των πόλεων, η οποία δεν υπέφερε υπαρξιακά από τα υλικά αγαθά αλλά κυρίως ιδεολογικά. Ήταν – και έχουν κάθε δικαίωμα να είναι – αγανακτισμένοι από την απειλητική εξουσιαστική ανάπτυξη υπό τον Αχμαντίνετζαντ, του οποίου η διοίκηση αύξησε μαζικά την επίθεση σε αυθεντικά δημοκρατικά και ατομικά δικαιώματα, όπως την ελευθερία του τύπου, το δικαίωμα του συνέρχεσθαι, την ελευθερία της γνώμης και άλλα.

Μετέβαλε το Ιράν σε έναν διαρκώς αυξανόμενο ρόλο ηγέτη εναντίον της Δύσης (η οποία όμως, παρ'όλες τις κυρώσεις δεν σταμάτησε να κάνει μεγάλες επιχειρηματικές δραστηριότητες με την ΙΔΙ) και υποκίνησε τη χώρα και τους περιφερειακούς της συμμάχους σε αντιπάλους της Δύσης – σαν κάποιου είδους «αντί-ιμπεριαλιστικού μπλοκ του 21ου αιώνα».

Ενώ ο Αχμαντίνετζαντ μπόρεσε να ενώσει τις κατώτερες τάξεις με το να τονίζει την εθνική τους ταυτότητα, η μέση τάξη ήθελε να πάρει μέρος στην παγκοσμιοποίηση του δυτικού κόσμου – αλλά όχι και να κάνει επανάσταση στο Ιράν. Εναπέθεσαν τις ελπίδες τους στον μεταρρυθμιστή υποψήφιο για την προεδρία για να πετύχουν τους στόχους τους και επέλεξαν την κοινοβουλευτική οδό, πράγμα το οποίο ενέχει δομικά προβλήματα σε ένα ολοκληρωτικό κράτος, όπου ο υπέρτατος αρχηγός πρέπει να εγκρίνει όλους τους υποψηφίους.

Τώρα, έχουμε μια διαφορετική κοινωνική ομάδα που επαναστατεί στους δρόμους: είναι κυρίως οι (νεαρές) κατώτερες τάξεις, οι (πρεκάριοι) εργαζόμενοι, οι μη-αντιπροσωπευμένοι, αλλά και οι φοιτητές (που αποτελούν μέρος κάθε μεγάλης αναταραχής στο Ιράν) – και, πολύ σημαντικό, σε ένα από τα πιο ισχυρά κινήματα στο Ιράν εδώ και δεκαετίες, οι προοδευτικές γυναίκες συμμετέχουν πρωτοποριακά.

Το μεγαλύτερο μέρος αυτού του τεράστιου όγκου του πληθυσμού του Ιράν δεν έχει πραγματικά κανένα μέλλον. Δεν έχουν καμιά προοπτική. θέλουν μια ζωή με αξιοπρέπεια, θέλουν κάτι να φάνε, θέλουν να δουλέψουν για να μπορέσουν να εξυπηρετήσουν τις βασικές τους ανάγκες και είναι απόλυτα απογοητευμένοι από τις θρησκευτικές δικαιολογίες για τη μιζέρια τους. Δεν έχουν – αντίθετα με την τάξη των πόλεων του 2009 – τίποτε να χάσουν και έχουν τη θέληση να τα ρισκάρουν όλα.

Ένας νέος από τον Νότο κατά τη διάρκεια των ταραχών έλεγε: «Ζω

με τους γονείς μου και δεν μπορούμε να εξασφαλίσουμε το φαγητό μας. Δεν μπορώ να βρω δουλειά. Τι θα μας κάνουν; Δεν τους φοβάμαι. Δεν έχω τίποτε να χάσω». Είναι καταπληκτικό, πως αυτές οι ίδιες οι λέξεις θα μπορούσαν να προέλθουν από τους νέους της (Νότιας) Ευρώπης, οι οποίοι ζουν μεν σ' έναν άλλο κόσμο αλλά υποφέρουν από τα ίδια προβλήματα του να μην αντιπροσωπεύονται, να θεωρούνται αμελητέοι στα μάτια της κυρίαρχης τάξης – και να είναι πλέον αδύνατον να τους κυβερνήσει κανείς *(Becoming Ungovernable)*.

Η αποφασιστικότητα και ο συμβολισμός της εξέγεργης

Σκεφτείτε το εξής: Ο κατασταλτικός μηχανισμός του Ιράν είναι από τους πιο προηγμένους και αδίστακτους στην περιοχή, αν όχι στον κόσμο. Δεν υπάρχει μόνο η αστυνομία, αλλά η πιο οργανωμένη, πιο σημαντική και πιο βάναυση Επαναστατική Φρουρά και το ανεπίσημο, παραστρατιωτικό τους χέρι η πολιτοφυλακή "Μπασίντζ", που ίδρυσε ο ίδιος ο Χομεϊνί. Αυτός είναι ο λόγος που χρειάζεται κανείς μια μεγάλη δόση θάρρους για να βγει έξω και να διαδηλώσει ακόμη και ειρηνικά. Δεν υπάρχει ουσιαστικά κανένα δικαίωμα να το πράξει, ειδικά αν στρέφεται κατά της κυβέρνησης.

Σε αυτό το πλαίσιο, είναι ακόμη πιο εντυπωσιακά αυτά που οι άνθρωποι φωνάζουν κατά τη διάρκεια αυτών των παράνομων συναθροίσεων. Δεν υπάρχουν βασικά θρησκευτικά συνθήματα. Αυτό είναι διαφορετικό από το 2009, όταν ένα από τα πιο κεντρικά συνθήματα ήταν «Allahu Akbar» (ο Θεός είναι σπουδαίος) για να συμβολίσει την πίστη στις αρχές της Ισλαμικής Δημοκρατίας. Δεν μπορείτε να βρείτε αυτό το σύνθημα εδώ. Αντίθετα, οι λαοί φωνάζουν μαζικά και σε όλες τις πόλεις «Κάτω ο Ρουχανί», «Κάτω ο δικτάτορας», «Μουλάδες στα σπίτια σας» ακόμη και «Κάτω ο Χαμενεΐ» και «Κάτω η Ισλαμική Δημοκρατία» – αυτά τα συνθήματα μπορούν να διωχθούν ως «mohareb» (αμαρτία κατά του θεού) και να τιμωρηθούν με τη θανατική ποινή. Σε ομοιότητα με την επανάσταση του 1979, καθώς και τις επαναστάσεις των Δυτικών

δημοκρατιών, απαιτούν επίσης «την Ανεξαρτησία, την Ελευθερία – μια Ιρανική Δημοκρατία» και την απόρριψη της ΙΔΙ ταυτόχρονα.

Οι άνθρωποι φαίνεται να ριζοσπαστικοποιούνται καθημερινά. Δεν αφήνονται να κυνηγηθούν από την αστυνομία. Σε πολλές περιπτώσεις κυριεύουν τις μονάδες ταραχών και βάζουν φωτιά στα αυτοκίνητα και στα αστυνομικά τους τμήματα. Στα βίντεο, μπορείτε να διαπιστώσετε ότι κατά τη διάρκεια μαχητικών ενεργειών, οι άνθρωποι φροντίζουν ο ένας τον άλλον και σταματούν κάποιους αν σκοπεύουν να βλάψουν αθώους ανθρώπους. Υπάρχει μεγάλη ευαισθησία στις συγκρούσεις. Οι στόχοι των άμεσων δράσεων είναι επίσης πολύ σαφείς: οι άνθρωποι στρέφονται κατά των αστυνομικών κτιρίων και των αυτοκινήτων, των τραπεζών, των κτιρίων της τοπικής διοίκησης και ειδικά κατά της περιουσίας της μισητής Επαναστατικής Φρουράς.

Επιπλέον, καταστρέφουν τις τεράστιες αφίσες του Ανώτατου Αρχηγού και καίνε τη σημαία της Ισλαμικής Δημοκρατίας. Ένα από τα πιο σημαντικά μηνύματα για κοσμική και προοδευτική διαμαρτυρία είναι η παρουσία και η ενεργός ανάμιξη των γυναικών, πολλές διαδηλώνουν χωρίς το Hijab. Μία νεαρή, διαμαρτυρόμενη γυναίκα που στρέφει το Hijab σε μια σημαία έγινε το σύμβολο αυτού του κινήματος.

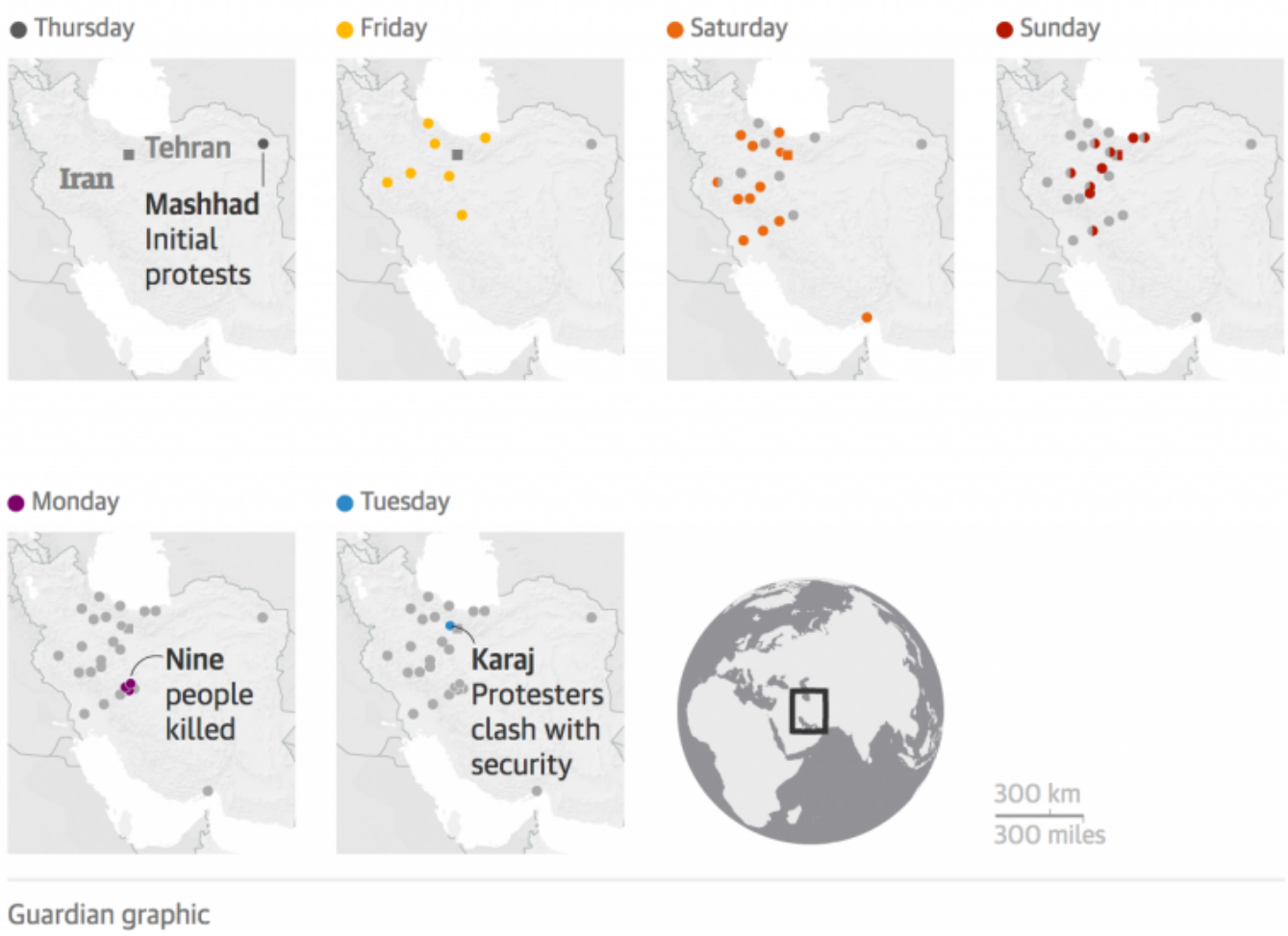

Η γεωγραφία της εξέγερσης

Σε αντίθεση με το 2009, οι φορείς της σημερινής εξέγερσης δεν περιορίζονται στη σχετικά μικρή αστική μεσαία τάξη σε τρεις ή τέσσερις πόλεις αλλά διανέμονται σε όλη τη χώρα. Η ιρανική κοινωνία είναι πολύ ετερογενής – το 60% αποτελείται από την περσική πλειοψηφία, η οποία σε πολλές περιπτώσεις απαιτεί επιθετικά την ηγεμονία της "ιρανικής" ιθαγένειας και υπάρχουν αρκετές μικρότερες ή μεγαλύτερες εθνικές, πολιτιστικές, θρησκευτικές μειονότητες όπως οι Αζέροι, Λουρ, *Μπαχάι* και ούτω καθεξής. Το 2009 είχε ένα πολύ κρίσιμο πρόβλημα. Ουσιαστικά

δεν έφτασε σε καμία από αυτές τις μειονότητες, διότι ποτέ δεν έπεισε αυτές τις μειονότητες ότι θα είχαν μια καλύτερη μοίρα με έναν μεταρρυθμιστή πρόεδρο. Δεν είναι περίεργο, δεδομένου ότι το θέμα αυτό δεν αποτελούσε σημαντικό μέρος του προγράμματος διαμαρτυρίας.

Φέτος, η κοινωνική διαμαρτυρία δεν ευνοεί καμία από αυτές τις ταυτότητες αλλά είναι πολύ πιο υπαρξιακή και περιλαμβάνει όλους. Ενώ το 2009 ήταν μαζικά ενορχηστρωμένο γύρω από την Τεχεράνη και το Ισφαχάν, ο κύκλος του τρέχοντος έτους ξεκίνησε στα Βορειοδυτικά (κοντά στο ιρανικό Κουρδιστάν) και στη συνέχεια σάρωσε την Τεχεράνη και περίπου 70 (!) παραπάνω πόλεις σε κάθε τμήμα της χώρας, συμπεριλαμβανομένων των περιοχών των μειονοτήτων όπως Χουζεστάν, Κερμανσά και Κουρδιστάν. Πρόκειται για ένα κίνημα εκατομμυρίων σε εθνικό επίπεδο και περιλαμβάνει ένα πολύ μεγάλο μέρος της κοινωνίας, ενώ το 2009 δεν το πέτυχε αυτό.

Η οργάνωση του κινήματος

Φυσικά, το κίνημα του 2009 ήταν ένα κλασικό πολιτικό κίνημα με ένα στενό πρόγραμμα απαιτήσεων και – το σημαντικότερο – με ηγέτες. Ο Μουσαβί και η σύζυγός του Zahra Rahnaward και ο συν-υποψήφιος των ρεφορμιστών, Καρρούμι, δεν θεωρούνταν μόνο ηγέτες, αλλά αναγνωρίστηκαν ως ηγέτες από το κίνημα. Αυτοί και οι ομάδες τους ήταν υπεύθυνες για το πρόγραμμα και τη χορογραφία του κινήματος – και επίσης αποφάσισαν για το τι ήταν αρκετά σημαντικό για να διεκδικήσουν, δηλαδή προειδοποιούσαν για τον κίνδυνο υπερβολικής ριζοσπαστικοποίησης – φυσικά! Αλλά σε ένα απολυταρχικό κράτος, αυτή η οργάνωση από πάνω προς τα κάτω δεν είναι μόνο ένα λάθος για ιδεολογικούς λόγους αλλά και για ρεαλιστικούς. Όταν το κράτος ήταν έτοιμο, φυλακίστηκαν αυτοί οι ηγέτες και η δυναμική τραυματίστηκε έντονα. Εύκολο παιχνίδι. Οι διαμαρτυρίες δεν σταμάτησαν αλλά με πολλούς τρόπους το κίνημα

έμεινε ακέφαλο.

Το φετινό κίνημα διαμαρτυρίας είναι πολύ πιο αποκεντρωμένο και αυτο-οργανωμένο. Οι άνθρωποι στις διαφορετικές πόλεις συντονίζονται με τα διαδικτυακά εργαλεία και με εγγραφές βίντεο βλέπουν τι συμβαίνει παντού, ώστε να μπορούν να αλληλοαναφέρονται. Συναντιούνται συνήθως μετά από τη δουλειά ή το σχολείο, όταν σκοτεινιάζει, αρχίζουν να μιλάνε για την πολιτική και τη ζωή, τότε φωνάζουν τα συνθήματα και τελικά αναλαμβάνουν άμεση δράση – και διασκορπίζονται. Πέρα δώθε, Hit and Run.

Σίγουρα, υπάρχουν επιθέσεις από δυνάμεις ασφαλείας, συλλήψεις, άνθρωποι πεθαίνουν. Όμως οι διαδηλωτές συνεχίζουν να συμμετέχουν με μια κάποια ηρεμία. Αυτό έχει έναν αυθορμητισμό που ένα πραγματικά πολιτικό κίνημα όπως το 2009 συνήθως δεν γνωρίζει, ούτε θα ανεχόταν. Δεν υπάρχει τίποτα προς καρατόμηση για τις αρχές (ακόμα;) και αυτό το κάνει τόσο δύσκολο να το σταματήσουν.

Αντιδράσεις του κρατικού μηχανισμού και προοπτικές

Ο κρατικός μηχανισμός είναι διστακτικός για πολύ καιρό αλλά τώρα βρίσκει σιγά σιγά τη θέση του. Αφού οι διαμαρτυρίες έγιναν τόσο μεγάλες ώστε να μην μπορούν πλέον τις αγνοήσουν, ξεκίνησαν το συνηθισμένο παιχνίδι κατηγοριών: τρομοκράτες, βαλτοί πράκτορες, αλλοδαποί και άλλοι εχθροί είναι υπεύθυνοι για την εξέγερση. Λέγεται, ωστόσο, ότι ορισμένοι αστυνομικοί και στρατιώτες παραιτήθηκαν ήδη και αρνούνται το καθήκον τους.

Υπάρχουν προσπάθειες επίθεσης στο κίνημα διαμαρτυρίας από συντηρητικές δυνάμεις, για παράδειγμα, φωνάζοντας "Allahu Akbar" μέσω των μικροφώνων, αλλά αυτές οι προσπάθειες απέτυχαν παντού στο Ιράν. Οι πρόσφατες "διαδηλώσεις εξουσίας", όπου οι πιστοί του καθεστώτος έπρεπε να βγουν σε «μάζες», ήταν πολύ κατώτερες των προσδοκιών. Αλλά το κράτος δεν έχει κινητοποιήσει πλήρως τα κατασταλτικά του όργανα. Η

Επαναστατική Φρουρά και η πολιτοφυλακή του Μπασίντζ επικεντρώνονται τώρα στις μεγάλες πόλεις, δεν φαίνεται να είναι έτοιμοι για μια συνεχιζόμενη εξέγερση στις επαρχίες.

Οι ρεφορμιστές, δεδομένης της μιζέριας τους και της άσκοπης ελπίδας τους να μετατρέψουν αποτελεσματικά ένα ολοκληρωτικό καθεστώς στην εγκατάσταση ενός άλλου προέδρου, πιθανότατα θα αποδειχθούν τελικά ως συνεργάτες των συντηρητικών και θα διαμορφώσουν μια κυβέρνηση "ενότητας της λογικής", δηλαδή μια ενότητα όσων επιθυμούν να υποστηρίξουν την Ισλαμική Δημοκρατία και να αντιμετωπίσουν το κίνημα.

Ωστόσο, υπάρχει μια κρίσιμη διαφορά με το 2009: πρέπει να συμβεί κάτι πολύ περισσότερο, ώστε οι άνθρωποι να φοβηθούν και να μείνουν σπίτι τους. Είναι πεινασμένοι, άνεργοι ή εργαζόμενοι που όμως αισθάνονται άθλια σαν άνεργοι, που έχουν ταλαιπωρηθεί από το ισλαμικό καθεστώς και δεν έχουν μέλλον. Ακόμη και αν ο αριθμός των νεκρών είναι σχετικά υψηλότερος από το 2009 (2009: 60-70 σκοτώθηκαν μέσα σε 6 μήνες, τώρα: περισσότερο από 20 μετά από 7 ημέρες), παραμένουν στον δρόμο. Αυτά τους καθιστούν επικίνδυνους και απρόβλεπτους και γι'αυτό πιθανώς δεν είναι δυνατόν, λόγω πολιτικών λόγων, να κατασταλεί το κίνημα στρατιωτικά. Το κράτος έχει σίγουρα άντρες και υλικό, αλλά φοβούνται επίσης σίγουρα μια περαιτέρω κλιμάκωση, που θα εκθέσει περαιτέρω το καθεστώς στον έξω κόσμο.

Η μιζέρια του ιρανικού ρεφορμισμού

Οι ρεφορμιστές δεν αποτελούν μέρος αυτού του κινήματος – πολλά κομμάτια του τους θεωρούν εχθρούς. Πρώτον, επειδή ο κυβερνήτης θεωρείται ότι είναι μέρος του πολιτικού τους ρεύματος: Όταν εκλέχτηκε, οι ρεφορμιστές – φανταστείτε πόσο απελπισμένοι είναι – γιόρταζαν αυτό ως νίκη. Αλλά η εποχή του Ρουχανί ήταν περισσότερο από καταστροφική και ήταν ακόμη ένα μήνυμα ότι ο ρεφορμισμός εντός της Ισλαμικής Δημοκρατίας δεν αποτελεί επιλογή.

Αντιμετωπίζοντας τώρα τις διαμαρτυρίες, θα προχωρούσα ακόμη

περισσότερο και θα έλεγα ότι οι μεταρρυθμιστικές υποσχέσεις και τα πραγματικά αποτελέσματά τους εξηγούν ένα μεγάλο μέρος του γιατί οι άνθρωποι θύμωσαν και βγήκαν στους δρόμους τώρα. Παρά την εκλογική του εκστρατεία, το υπουργικό συμβούλιο του Ρουχανί ήταν πολύ συντηρητικό – ούτε γυναίκες, ούτε εκπρόσωποι μειοψηφίας αποτελούσαν μέρος του. Αυτό το υπουργικό συμβούλιο ήταν μια επιστολή αγάπης προς τον ανώτατο ηγέτη.

Κατά τη διάρκεια της εκστρατείας του επιτειθόταν έντονα κατά των φρουρών της επανάστασης, ενώ τώρα φαίνεται ότι δεν μπορεί να σταματήσει να τους αγκαλιάζει και να αναφέρεται σε μια «αδελφότητα» μαζί τους. Επιπλέον, διέρρευσε ότι δισεκατομμύρια από τον προϋπολογισμό της κυβέρνησης επενδύθηκαν σε θρησκευτικά προγράμματα εκτός και εντός της χώρας – αλλά κανένα από αυτά δεν βοήθησε πραγματικά τους ανθρώπους με κοινωνικές ανάγκες στο Ιράν. Αλλά τουλάχιστον μείωσε τον αριθμό των εκτελέσεων; Όχι ούτε αυτό έκανε. Δεν είναι λοιπόν περίεργο ότι πριν από δύο μήνες μια εκστρατεία με το όνομα «Το μετανιώνω» έγινε viral, όπου οι άνθρωποι και οι διασημότητες (όπως ο πρώην ποδοσφαιριστής Άλι Καρίμι) εξέφρασαν την απογοήτευσή τους για το ρεφορμιστικό ρεύμα.

Ο ρεφορμισμός, οι ψευδείς του υποσχέσεις και η ιστορικά σταθερή, ολέθρια συνεργασία με τους συντηρητικούς και τους σκληροπυρηνικούς, κάτι που εμφανίζεται ως το «μικρότερο κακό», είναι ένας λόγος για τη δυστυχία στο Ιράν και γίνεται χαμός παντού τώρα. Δεν αξίζουν τίποτα λιγότερο.

Τι μπορούμε να κάνουμε εδώ;

Οργανώστε την αλληλεγγύη

Γνωρίζουμε από πολλές πηγές στο Ιράν ότι είναι ζωτικής σημασίας γι’αυτούς ο αγώνας τους να λάβει παγκόσμια προσοχή. Όχι μόνο αισθάνονται εξουσιοδοτημένοι από τη δικαιοσύνη του αγώνα τους, αλλά έχει πολιτική-στρατηγική αξία: ένα τιτίβισμα από τον Αχμαντινετζάντ των ΗΠΑ, Donald Trump, προειδοποιώντας την Ισλαμική Δημοκρατία να διατηρήσει τα πρότυπα των

ανθρωπίνων δικαιωμάτων (τι ειρωνεία), κάνει την Ισλαμική Δημοκρατία να σκεφτεί δύο φορές για τον πυροβολισμό των διαδηλωτών.

Από την άλλη πλευρά, το ισλαμικό καθεστώς είναι άκρως επαγγελματικό στο να μετατρέπει σχόλια όπως αυτά σε ψεύτικα νέα, όπου κάνουν τους αλλοδαπούς υπεύθυνους για τις διαδηλώσεις- μια σημαντική ιδεολογική διαστροφή. Παρ ' όλα αυτά, δεν πρέπει αυτό να μας κάνει να σιωπήσουμε ποτέ και από κανένα καθεστώς και να αποτραπούμε από την άσκηση αλληλεγγύης σε έναν αγώνα που υποστηρίζουμε. Εάν υπάρχουν δράσεις αλληλεγγύης σε ολόκληρη την Ευρώπη ή σε ολόκληρο τον κόσμο, αυτό μπορεί και θα κάνει την Ισλαμική Δημοκρατία να ταραχτεί τουλάχιστον λίγο περισσότερο – ακόμα και αν ισχυριστεί το αντίθετο.

Επίπλέον, σε έναν παγκοσμιοποιημένο κόσμο, όπως τον δικό μας, ο αγώνας στο Ιράν έχει να κάνει και με εμάς. Ρίξτε μια ματία στο πώς, παρά τις κυρώσεις, το ευρωπαϊκό κεφάλαιο βγάζει μεγάλα κέρδη μέσω του εμπορίου με την Ισλαμική Δημοκρατία. Σύμφωνα με την εκστρατεία Antifa Teheran από το 2009/2010, θα εκπλαγείτε με το πόσες εταιρίες στην Ευρώπη όχι μόνο έχουν αθώες συναλλαγές και εμπορικές διασυνδέσεις αλλά, π.χ. Γερμανικές και Βρετανικές εταιρίες, προσφέρουν πληροφορίες και υλικό για το καθεστώς ασφαλείας της Ισλαμικής Δημοκρατίας, όπως δακρυγόνα και μη θανατηφόρα όπλα διασποράς πλήθους.

Υπάρχουν πολλοί τρόποι να δείξετε αλληλεγγύη. Χρησιμοποιείστε τους και μην διστάσετε να ξεκαθαρίσετε με τι ακριβώς δείχνετε αλληλεγγύη, π.χ. κοινωνική δικαιοσύνη, διαχωρισμός εκκλησίας και κράτους, ελευθερία και ειρήνη – και με τι δεν είστε. Η ομογένεια των εξορισμένων Ιρανών είναι υψηλά πολιτικοποιημένη και περιλαμβάνει όλα τα είδη των πολιτικών δυνάμεων, μερικά εξαιρετικά καλά οργανωμένα: διάφορα αριστερά ρεύματα, Μουτζαχεντίν, εθνικιστές, νεοφιλελεύθεροι, μοναρχικοί.

Ας μην ξεχνάμε: η περιφερειακή και γεωπολιτική σημασία του Ιράν είναι προφανής πλέον. Και οι άνθρωποι του Ιράν – όπως

παντού – αξίζουν μια πολύ καλύτερη μοίρα από μια υπερ-αυταρχική, κληρική ΙΔΙ. Αλλά το κίνημα του 2009 στο Ιράν ήταν η αρχή του παγκόσμιου κύματος διαμαρτυρίας, το οποίο σάρωσε τις αραβικές χώρες, τις ΗΠΑ και το κίνημα των πλατειών στην Ευρώπη – ακόμα κι αν η εξέγερση δεν πέτυχε παντού ή δεν υπήρχε άμεση δράση που να συνδέεται με αυτό που συνέβη στο Ιράν. Τώρα, μετά από την τρομερή παγκόσμια άνοδο των δεξιών και αυταρχικών σχηματισμών, πρέπει και έρθει πάλι ο δικός μας καιρός. Και το Ιράν μπορεί να είναι η αρχή – και πάλι.

_____-

Το αγγλικό κείμενο:

"I do not fear them. I have nothing to lose" – Iran's current "No Future"- movement challenges the Islamic Republic

---

Η Οικολογία της Σκόνης και πώς Συνδέεται με την Κλιματική Αλλαγή

Δημοσιεύτηκε στο τμήμα Δασολογίας και Περιβάλλοντος του Παν/μίου Yale, του δημοσιογράφου **Jim Robbins**
Μετάφραση: Κίνηση Πολιτών Πηλίου και Βόλου για το Νερό

Καθώς εντείνονται οι ξηρασίες και η ανάπτυξη επεκτείνεται, η ποσότητα σκόνης που φυσάει γύρω από τη γη αυξάνεται, επηρεάζοντας τα πάντα, από το λιώσιμο του χιονιού στα βουνά μέχρι την εξάπλωση ασθενειών. Οι επιστήμονες μόλις τώρα αρχίζουν να κατανοούν τη σύνθετη δυναμική της σκόνης σε έναν πλανήτη που θερμαίνεται.

Ψηλά στις χιονισμένες κορυφές στα Βραχώδη Όρη στο Κολοράντο, τα πράγματα δεν είναι τόσο παρθένα όσο ήταν. Η σκόνη από νοτιοδυτικά της ερήμου φτάνει εκεί σε αυξανόμενες ποσότητες και κάθεται στο χιόνι που καλύπτει τις κορυφές, συχνά βάφοντας τη λευκή επιφάνεια με αποχρώσεις κόκκινου και καφέ.

Η ποσότητα σκόνης που κάθεται στο χιόνι ποικίλλει από έτος σε έτος. Από το 2005 έως το 2008, έπεσε στα Βραχώδη Όρη περίπου πέντε φορές περισσότερη σκόνη από την πρώτη δεκαετία του 1800 με το φαινόμενο να χαρακτηρίζεται από ερευνητές ως μέτριας έντασης, σύμφωνα με πρόσφατη μελέτη. Ωστόσο, το 2009 και το 2010, το βουνό αντιμετώπισε ένα ακραίο σενάριο σκόνης, καθώς η ποσότητα σκόνης που φυσούσε στα βουνά ήταν πενταπλάσια από αυτή της τριετίας 2005-08. Η αιτία, λένε οι επιστήμονες, ήταν η αυξανόμενη ξηρασία που συνδέεται με την κλιματική αλλαγή και την ανθρωπογενή ανάπτυξη.

Επειδή το σκουρότερο από τη σκόνη χιόνι απορροφά περισσότερη ηλιακή ενέργεια και θερμαίνεται γρηγορότερα από το καθαρό λευκό χιόνι, λιώνει νωρίτερα , πολύ νωρίτερα. “Αυτό δεν είναι καθόλου αμελητέο”, δήλωσε ο Jeff Deems, ερευνητής στο Εθνικό Κέντρο Δεδομένων για το Χιόνι και τον Πάγο στο Boulder του Κολοράντο. “Υπάρχει διαφορά 30 έως 60 ημερών στην τήξη. Στη λεκάνη απορροής, οι συνέπειες είναι μεγάλες. ”

Με το χιόνι να εξαφανίζεται νωρίτερα και την καλλιεργητική περίοδο να επεκτείνεται σημαντικά, τα φυτά καταναλώνουν περισσότερο νερό το οποίο αποδίδουν στην ατμόσφαιρα. Αυτό το νερό που διαφορετικά θα έμενε σε ρέματα τώρα χάνεται και ο Deems λέει ότι αυτό μεταφράζεται σε 5% λιγότερο νερό που ρέει στον ποταμό Κολοράντο τα χρόνια που δέχεται τη σκόνη, ένα σημαντικό δηλαδή ποσό. Ο ταχύτερος ρυθμός τήξης της χιονοστιβάδας έχει επίσης μια σειρά αποτελεσμάτων, με το πιο σκουρόχρωμο, γυμνό έδαφος να απορροφά περισσότερη θερμότητα και να αυξάνεται έτσι η θερμοκρασία της ατμόσφαιρας.

Το ίδιο φαινόμενο συμβαίνει και σε άλλες οροσειρές σε όλο τον

κόσμο, κυρίως στα Ιμαλάια και στα Καυκάσια βουνά, όπου η βόσκηση, η απερήμωση και η ανάπτυξη εισβάλουν στους παγετώνες και τις χιονισμένες επιφάνειες, αυξάνοντας την εναπόθεση σκόνης σε αυτές τις επιφάνειες.

Καθώς η γεωργική και η όποια άλλη ανάπτυξη εξαπλώνονται σε άνυδρες περιοχές, καταστρέφεται η βλάστηση, εκθέτοντας το έδαφος στη διάβρωση του ανέμου.

Οι κυριότερες επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής είναι γνωστές: ψηλότερες θερμοκρασίες, περισσότερες και πιο έντονες καταιγίδες, τήξη παγετώνων και θαλάσσιων πάγων, ξηρότερα κλίματα σε πολλές περιοχές και υγρότερος καιρός σε άλλες. Ωστόσο, ορισμένοι ερευνητές αναφέρουν ότι ένα σημαντικό στοιχείο της κλιματικής αλλαγής παραβλέπεται: η σκόνη. Η σκόνη παίζει βασικό ρόλο στις οικολογικές διεργασίες του πλανήτη και η δυναμική της σκόνης αλλάζει καθώς αλλάζει το κλίμα.

Αν και το θέμα δεν έχει μελετηθεί επαρκώς, είναι σαφές ότι η δυναμική της σκόνης εμφανίζεται με δύο βασικούς τρόπους. Οι άνθρωποι είναι η κύρια αιτία αυξημένης ποσότητας σκόνης στην ατμόσφαιρα. Καθώς η καλλιέργεια, η βόσκηση και η ανάπτυξη γενικά σε περιοχές όπως το Κέρας της Αφρικής ή Νοτιοδυτικά των ΗΠΑ , εξαπλώνονται βαθύτερα σε άνυδρες περιοχές, καταστρέφεται η βλάστηση, εκθέτοντας το έδαφος στη διάβρωση του ανέμου. Επιπλέον, η αυξανόμενη ξηρασία που οφείλεται στην κλιματική αλλαγή είναι μια σημαντική αιτία του προβλήματος της σκόνης, καθώς σκοτώνει τη βλάστηση και αποκαλύπτει το χώμα που μεταφέρεται από τον αέρα.

Αυτό έχει θετικές και αρνητικές επιπτώσεις. Περισσότερη σκόνη, για παράδειγμα, σημαίνει ότι περισσότερα θρεπτικά συστατικά και μεταλλεύματα, όπως ο σίδηρος, μεταφέρονται σε μεγάλες αποστάσεις, γεγονός που ευνοεί την ανάπτυξη του ωκεάνιου πλαγκτού, έναν ουσιαστικό παράγοντα στη θαλάσσια τροφική αλυσίδα. Όμως, αυξανόμενες ποσότητες σκόνης θα μπορούσαν να προκαλέσουν σοβαρά προβλήματα σε μέρη του κόσμου, από τη μειωμένη ροή νερού σε ορισμένες ορεινές περιοχές έως την

αυξημένη έκθεση του ανθρώπου σε παθογόνα που μεταδίδονται από τη σκόνη, γεγονός που ανησυχεί ιδιαίτερα τον ιατρικό κόσμο.

Στις Ηνωμένες Πολιτείες, η «Εθνική Αξιολόγηση του Κλίματος του 2017» διαπίστωσε ότι οι ψηλότερες θερμοκρασίες μειώνουν την υγρασία του εδάφους σε τμήματα της Δύσης και προβλέπει ακόμη περισσότερη ξηρασία τα επόμενα χρόνια. Αυτοί οι παράγοντες σκοτώνουν τη βλάστηση που συγκρατεί το έδαφος και προκαλούν περισσότερες καταιγίδες σκόνης. Και οι άνεμοι που πνέουν από τον Ειρηνικό Ωκεανό αυξάνονται καθώς οι θερμοκρασίες των ωκεανών αυξάνονται. Έτσι αντλούνται βόρειοι άνεμοι που απορροφούν την υγρασία από το έδαφος στις νοτιοδυτικές ΗΠΑ. Η συχνότητα των καταιγίδων σκόνης έχει υπερδιπλασιαστεί από τη δεκαετία του 1990 – από 20 ετησίως έως 48 το 2000 – και πιθανότατα θα συνεχίσει να αυξάνεται, σύμφωνα με μία μελέτη.

Στην άλλη πλευρά του κόσμου, οι καιρικές συνθήκες σε ορισμένες περιοχές έχουν αλλάξει με διαφορετικό τρόπο. Οι βροχοπτώσεις στη Σαχάρα έχουν αυξηθεί λόγω των θερμότερων θερμοκρασιών των ωκεανών, πράγμα που σημαίνει λιγότερη σκόνη που κινείται δυτικά στον Ατλαντικό Ωκεανό. Οι καταιγίδες σκόνης έχουν επίσης μειωθεί στις ερήμους της Κίνας και της Νότιας Αμερικής και προβλέπεται ότι θα είναι μειωμένες στις Μεγάλες Πεδιάδες των Η.Π.Α. ,εξαιτίας της αύξησης της βροχόπτωσης που διεγείρει την ανάπτυξη των φυτών, η οποία καλύπτει το έδαφος.

Η «περιφερόμενη» σκόνη είναι ένα αρχαίο και ζωτικό γεωλογικό φαινόμενο, επειδή μεταφέρει θρεπτικά συστατικά που ρυθμίζουν την κατανομή της ζωής στον πλανήτη. Μια πρόσφατη μελέτη κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η σκόνη από την έρημο Gobi , μια από τις δύο μεγαλύτερες πηγές σκόνης στον κόσμο μαζί με τη Σαχάρα – που εγκαταστάθηκε στο Sierras της Καλιφόρνια, εναποθέτει φώσφορο μια σημαντική πηγή ζωής για τα γιγαντιαία ερυθρόδενδρα και άλλα δέντρα ένα οικοσύστημα φτωχό σε αυτό το στιχείο. Η μελέτη διαπίστωσε ότι η σκόνη παρέχει περισσότερο φωσφόρο από τα βραχώδη υποστρώματα της περιοχής.

«Η σκόνη είναι συνδετικός κρίκος οικοσυστημάτων σε όλο τον

κόσμο», δήλωσε η Emma Aronson, φυτοπαθολόγος και μικροβιολόγος στο Πανεπιστήμιο της Καλιφόρνια στο Riverside και μέλος της ομάδας μελέτης.

Η πλούσια σε θρεπτικά συστατικά σκόνη έχει επίσης μεγάλη σημασία στους ωκεανούς. "Οι εναποθέσεις σκόνης παράγουν θρεπτικά συστατικά σε φτωχές σε αυτά θαλάσσιες περιοχές", δήλωσε ο Jason Neff, καθηγητής περιβαλλοντικής βιογεωχημείας στο Πανεπιστήμιο του Κολοράντο. «Ο σίδηρος, ο φώσφορος, το άζωτο, ο άνθρακας και άλλα μικροθρεπτικά συστατικά στον ανοικτό ωκεανό οδηγούν σε υψηλότερη θαλάσσια παραγωγικότητα». Ένα παράδειγμα: Μια τεράστια καταιγίδα 2009 στην Αυστραλία με το όνομα Red Dawn (η μεγαλύτερη απώλεια εδάφους στην ιστορία) ακολουθούμενη από μια άλλη μεγάλη καταιγίδα σκόνης, προκάλεσε τεράστια αύξηση στην ανάπτυξη του φυτοπλαγκτού στη θάλασσα Τάσμαν λόγω των υψηλών επιπέδων σιδήρου στο έδαφος που εμφυσήθηκε με αέρα. Η ανάπτυξη φυτοπλαγκτού σε συνδυασμό με τη φωτοσύνθεση των φυκών ευνοούν την απορρόφηση σημαντικών ποσοτήτων διοξειδίου του άνθρακα από την ατμόσφαιρα.

Σκόνη στο χιόνι στο όρος San Juan, Colorado

Τα σύννεφα σκόνης και τα σωματίδια αερολύματος που περιέχουν, έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο κλίμα με άλλους τρόπους, όπως η παρεμπόδιση του ηλιακού φωτός που κατευθύνεται προς τη Γη. Όμως αυτός ο τομέας έρευνας είναι νέος και περίπλοκος και σχετική επιστήμη δεν έχει αναπτυχθεί, προσθέτοντας αβεβαιότητα στα μελλοντικά κλιματικά μοντέλα. "Ο τρόπος με τον οποίο τα αερολύματα επηρεάζουν το κλίμα εξαρτάται από το μέγεθός τους, το χρώμα τους, το ύψος τους στην ατμόσφαιρα, πώς αλληλεπιδρούν με τους υδρατμούς", δήλωσε ο Neff. "Τα αερολύματα είναι μια δύσκολη περιοχή έρευνας, επειδή μπορούν να ζεσταθούν ή να κρυώσουν ανάλογα με τη σύνθεση και τη θέση τους".

Αποδεδεγμένα η αύξηση της αιωρούμενης σκόνης επηρεάζει την ανθρώπινη υγεία. Στις ΗΠΑ, η αύξηση των καταιγίδων σκόνης οδηγεί σε πολλές εκδοχές του «Πυρετού της Κοιλάδας», ενός μύκητα που ζει σε ερημικά εδάφη, γίνεται αερομεταφερόμενος ως σκόνη και στη συνέχεια εισπνέεται. Ο αριθμός των περιπτώσεων

«Πυρετού της Κοιλάδας» αυξήθηκε δραματικά στην Αριζόνα και την Καλιφόρνια τα τελευταία χρόνια. Το 2000, η Καλιφόρνια και η Αριζόνα ανέφεραν συνολικά 2.757 περιπτώσεις. Ο αριθμός αυτός αυξήθηκε σε 22.164 το 2011 μετά από αρκετά «σκονισμένα» χρόνια. Οι δύο πολιτείες ανέφεραν πέρυσι 11.459 περιπτώσεις, με 57 θανάτους που σημειώθηκαν στην Αριζόνα. Αυτή η απότομη άνοδος οφείλεται όχι μόνο στην αύξηση του ανέμου και της ξηρασίας, αλλά στην αύξηση της ανάπτυξης, συμπεριλαμβανομένης της κατασκευής έργων ηλιακής ενέργειας .

Στις νοτιοδυτικές ΗΠΑ, η αύξηση των καταιγίδων σκόνης οδηγεί σε πολλές περισσότερες περιπτώσεις εμφάνισης του «πυρετού της κοιλάδας».

“Σε όλες τις ηλιακές φάρμες που εγκαθίστανται εκεί, ειδικά στο Mojave, σε τεράστιες περιοχές αφαιρείται όλη η βλάστηση επειδή εμποδίζει τα ηλιακά πάνελ, “Δήλωσε ο Antje Lauer, μικροβιακός οικολόγος στο California State University στο Bakersfield που μελετά την ασθένεια. Η αλλαγή των μορφών ξηρασίας και βροχής επίσης ευνοεί τα σπόρια που προκαλούν τον «πυρετό της κοιλάδας». Τα στρατιωτικά κέντρα εκπαίδευσης στο Τέξας και την Καλιφόρνια δημιουργούν σύννεφα σκόνης τόσο μεγάλα που είναι ορατά από τους δορυφόρους.

Στην Ιαπωνία, οι περιπτώσεις της ασθένειας Kawasaki, μιας σπάνιας ασθένειας που, μεταξύ άλλων, προκαλεί φλεγμονή των αιμοφόρων αγγείων, ιδιαίτερα των στεφανιαίων αρτηριών, έχουν αυξηθεί. Τα βακτήρια ή ο ιός (κανείς δεν είναι σίγουρος) μεταφέρονται με την Κίτρινη σκόνη – καταιγίδα που έρχεται από την έρημο Gobi.

Οι γεμάτοι σκόνη άνεμοι που πνέουν σε μια ατμόσφαιρα της κεντρικής Αφρικής κατά τη διάρκεια της ξηράς εποχής, από τον Ατλαντικό Ωκεανό μέχρι την Ερυθρά Θάλασσα, δημιουργούν κάτι που ονομάζεται «ζώνη μηνιγγίτιδας», λόγω της εμφάνισης των εστιών αυτής της βακτηριακής νόσου εκεί.

Στις ΗΠΑ, το Phoenix και το Tucson της Αριζόνα εκτίθενται στα

γιγαντιαία haboobs – έναν αραβικό όρο για καταιγίδες σκόνης – που προκαλούνται από έντονους ανέμους από καταιγίδες που μπορεί να έχουν ύψος 1,6χλμ και να κατακλύζουν ολόκληρες πόλεις. Το Φοίνιξ δέχεται κατά μέσο όρο τρία ετησίως. Τα Haboobs είναι ο τρίτος πιο επικίνδυνος τύπος καιρικών συνθηκών στην Αριζόνα – μετά από τις ακραίες θερμοκρασίες και τις πλημμύρες – γιατί εμφανίζονται ξαφνικά και χωρίς προειδοποίηση, μειώνοντας σημαντικά την ορατότητα και προκαλώντας τροχαία ατυχήματα. Μεταφέρουν επίσης ασθένειες, βακτηρίδια, περιττώματα από αγροκτήματα, ζιζανιοκτόνα και φυτοφάρμακα και άλλους ρύπους επιβλαβείς για την ανθρώπινη υγεία.

Ο ρόλος που παίζει η σκόνη στα φυσικά συστήματα της γης τώρα γίνεται πιο σημαντικός, καθώς η επίδραση της ανθρωπότητας στον πλανήτη εντείνεται. Όπως η ερευνητική ομάδα του Aronson το έθεσε στη μελέτη για την σκόνη της ερήμου Gobi που μεταφέρεται στην Sierras της Καλιφόρνιας, “η ποσοτικοποίηση της σημασίας της σκόνης … είναι ζωτικής σημασίας για την πρόβλεψη του τρόπου με τον οποίο τα οικοσυστήματα θα ανταποκριθούν στην υπερθέρμανση του πλανήτη και στην εντονότερη χρήση της γης”.

1η Εκπομπή της Βαβυλωνίας στο The PressProject (audio)

Εκπομπή ΒΑΒΥΛΩΝΙΑ.
Κάθε Παρασκευή 15:00-16:00 στο Ραδιόφωνο του The PressProject.

Πρώτη εκπομπή της Βαβυλωνίας στο The PressProject. Ο κύκλος της ΕΡΤ Open έκλεισε για τη Βαβυλωνία. Μια σύντομη εξήγηση με απλά λόγια.

Ανασκόπηση του 2017 με προεξάρχον το κίνημα διάσωσης του

Αχελώου, την καταστροφή στο θριάσιο Πεδίο και το κίνημα ενάντια στα βιορευστά στη λιμνοθάλασσα του Μεσολογγίου. Ακόμη, οι κεντρικές δραστηριότητες της Βαβυλωνίας την προηγούμενη χρονιά, το *Έτος Καστοριάδη 2017,* το B-Fest 6 και η αναγγελία του φετινού B-Fest.

Στο μικρόφωνο: Νίκος Ιωάννου, Στέφανος Μπατσής.

Tracklist: Sonic Youth – Sugar Kane Pixies – Hey Blink-182 – All the small things Gorillaz – Rock the House The Dandy Warhols – Not if were the last junkie on earth Nada Surf – Popular Chromatics – The Killing Spree.

Ο Σταλινισμός στην Υπηρεσία του Ψεύδους και της Συκοφαντίας | Απάντηση στον Ν.Μόττα για τον Καστοριάδη

Γιώργος Γιαννιώτης

Με αφορμή τη συμπλήρωση είκοσι χρόνων φέτος από τον θάνατο του Κορνήλιου Καστοριάδη (26 Δεκεμβρίου 1997), ο Νίκος Μόττας (N. M.) δημοσίευσε στην ηλεκτρονική σελίδα *Ατέχνως* ένα άρθρο για τον Έλληνα φιλόσοφο με τον βαρύγδουπο και εν πολλοίς προκλητικό τίτλο *"Κορνήλιος Καστοριάδης: Διακήρυττε το σοσιαλισμό, αλλά επέλεξε τη βαρβαρότητα"*. Αρχικά, οφείλουμε να καταστήσουμε σαφές ότι ο N. M. τοποθετεί τον εαυτό του στην πλευρά του μαρξισμού-λενινισμού και διάκειται θετικά απέναντι στον σοβιετικό κομμουνισμό και τον σταλινισμό, όπως φαίνεται από άρθρα που κατά καιρούς έχει δημοσιεύσει. [1]

Εφόσον, λοιπόν, ο Ν. Μ. διαφωνεί με τον Καστοριάδη πολιτικά και ιδεολογικά, αλλά και ως προς τις εκτιμήσεις και τα συμπεράσματα σχετικά με την εμπειρία της ΕΣΣΔ, θα ανέμενε κανείς από τον Ν. Μ. να προσπαθήσει να αντιπαρατεθεί θεωρητικά με τον Καστοριάδη, αποτιμώντας το έργο του με όρους αξιακούς, πολιτικούς και ιδεολογικούς, να αποδομήσει τη σκέψη του, ακόμη και να αμφισβητήσει ή να αναιρέσει το δημοκρατικό πρόταγμα του φιλοσόφου, ιδιαίτερα από τη στιγμή που του αφιερώνει ένα επετειακό άρθρο. Αντιθέτως, αυτό που ο Ν. Μ. κάνει στο άρθρο του είναι να συκοφαντεί τον Καστοριάδη και να τον παρουσιάζει απερίφραστα ως έναν αντιδραστικό στοχαστή (η λέξη αντίδραση, μάλιστα, χρησιμοποιείται όχι μία, αλλά, τέσσερεις φορές στο άρθρο) που έθεσε τη σκέψη και τη δράση του στην υπηρεσία του καπιταλισμού και του αντικομμουνισμού.

Η επιθυμία συκοφάντησης φαίνεται ήδη από τον τίτλο του άρθρου. Ο Ν. Μ. παίζοντας με τις λέξεις σοσιαλισμός-βαρβαρότητα, οι οποίες παραπέμπουν φυσικά στο περιοδικό και την ομάδα *Σοσιαλισμός ή Βαρβαρότητα*, στα οποία συμμετείχε ο Καστοριάδης στη Γαλλία, δεν διστάζει να εντάξει τον Καστοριάδη με αήθεια στη μεριά της βαρβαρότητας και να τον παρουσιάσει ως έναν κοινό ψεύτη και πολιτικό λωποδύτη, ο οποίος αφιέρωσε τη ζωή του υποκρινόμενος τον επαναστάτη και διαβάλλοντας με αντικομμουνιστικό μίσος τον σοβιετικό «παράδεισο».

Αυτά και όσα γράφονται στο άρθρο, δεν εντάσσονται σε καμία περίπτωση σε ένα πλαίσιο πολιτικής αντιπαράθεσης και διαπάλης ιδεών αλλά δημιουργούν διαστρεβλώσεις και προβλήματα, στα οποία είναι ανάγκη να δοθούν κάποιες σύντομες απαντήσεις. Παράλληλα, αποκαλύπτουν το μένος των εν ελλάδι σταλινικών, οι οποίοι με όχημα την παλιά τακτική τους του ψεύδους και της κατασυκοφάντησης προσώπων και ιδεών δεν διστάζουν να προβούν στην παραχάραξη της ιστορικής αλήθειας και στην ανήθικη επίθεση, δείχνοντας την ιδεολογική τους τύφλωση, την απουσία κριτικής σκέψης και την πασιφανή γύμνια πολιτικών επιχειρημάτων.

Ο ίδιος ο Ν. Μ. δηλώνει ότι «δεν είναι στους σκοπούς του

παρόντος άρθρου η κριτική ανάλυση του φιλοσοφικού-επιστημονικού έργου του Κ. Καστοριάδη», αλλά «ευκαιρία να θυμηθούμε πτυχές της ζωής και δράσης του Καστοριάδη που αναδεικνύουν το πολιτικό "ποιόν" του φιλοσόφου και τις πραγματικές αξίες τις οποίες ο ίδιος πρέσβευε. Ποιος ήταν, λοιπόν, ο «ριζοσπάστης διανοητής Καστοριάδης;» αναρωτιέται με εμπαιγμό στο τέλος. Κατανοούμε, λοιπόν, ότι στόχος δεν είναι να μας πείσει γιατί ενδεχομένως το πρόταγμα της αυτονομίας δεν είναι θεμιτό, επίκαιρο ή εφαρμόσιμο, αλλά να μας αναδείξει τις πραγματικές (sic) αξίες που ο Καστοριάδης πρέσβευε. Όπως είπαμε, για τον Ν. Μ. ο Καστοριάδης υπήρξε ένας κοινός ψεύτης και συκοφάντης, επομένως υπάρχει η ανάγκη να αποκαλυφθεί η αλήθεια για το "ποιόν" αυτού του ανθρώπου, το οποίο ο πολύς κόσμος αγνοούσε. Εξάλλου, οι μαρξιστές-λενινιστές, τύπου Ν. Μ., αρέσκονται εδώ και δεκαετίες στην εξ αποκαλύψεως αλήθεια και στον άνωθεν διαφωτισμό. Ας δούμε, λοιπόν, τι μας λέει ο Ν. Μ. για τον Καστοριάδη.

Για τον Ν. Μ. «η πρώτη επαφή του Κ. Καστοριάδη με το εργατικό-λαϊκό κίνημα ήταν ελπιδοφόρα. Εν μέσω της μεταξικής δικτατορίας, το 1937, έγινε μέλος της ΟΚΝΕ και το 1941 μέλος του ΚΚΕ». Στη συνέχεια, ο Καστοριάδης αποχώρησε από το ΚΚΕ και το 1943 εντάχθηκε στην τροτσκιστική ομάδα του Άγι Στίνα. Για τον Ν. Μ. η αποχώρηση του Καστοριάδη από το ΚΚΕ συνιστούσε «πέρασμα στην αντίδραση και οριστική ρήξη με τον μαρξισμό-λενινισμό», ενώ με την προσχώρησή του στην ομάδα του Στίνα ο Καστοριάδης ανέπτυξε «εχθρικές απόψεις απέναντι στην ηρωϊκή δράση του ΕΑΜ-ΕΛΑΣ». Μία διαστρέβλωση εντοπίζεται εδώ. Η ρήξη του Καστοριάδη με τον μαρξισμό δεν συντελέστηκε το 1943, αλλά, πολύ αργότερα, το 1964, όταν πια ο Καστοριάδης δηλώνει ότι παύει να είναι μαρξιστής. [2] Η οριστική ρήξη του Καστοριάδη με τον μαρξισμό έχει αποτυπωθεί με την χαρακτηριστική φράση «σήμερα το δίλημμα είναι να εξακολουθήσεις να είσαι μαρξιστής ή να είσαι επαναστάτης, αλλά και τα δύο μαζί δεν συμβιβάζονται».

Ωστόσο, το πρόβλημα δεν είναι τόσο η σωστή χρονολόγηση της

ρήξης του Καστοριάδη με τον μαρξισμό, όσο το νόημα που υποκρύπτεται πίσω από τη φράση του γράφοντα. Για τον Ν. Μ. φαίνεται πως δεν έχει μεγάλη σημασία η χρονική στιγμή που ο ίδιος ο Καστοριάδης δηλώνει ότι δεν αυτοπροσδιορίζεται πια ως μαρξιστής. Για τον Ν. Μ. η ρήξη συντελείται από τη στιγμή που ο Καστοριάδης αποχωρεί από το ΚΚΕ και εντάσσεται στην τροτσκιστική ομάδα του Στίνα. Το αν ο Καστοριάδης θεωρούσε τον εαυτό του ακόμη μαρξιστή (γεγονός που ίσχυε για πολλά χρόνια ακόμη) δεν παίζει κανέναν απολύτως ρόλο για τον Ν. Μ.

> ***Αυτό που δηλώνεται υπόρρητα και όχι ξεκάθαρα είναι η πάγια ιδεολογική θέση του Ν. Μ. ότι όποιος δεν είναι με ή δεν ανήκει στο ΚΚΕ δεν μπορεί να είναι ούτε και να αυτοπροσδιορίζεται ως μαρξιστής.***

Έτσι, πίσω από τα λεγόμενα του Ν. Μ. διαφαίνεται η δογματική πεποίθηση ότι το ΚΚΕ ήταν και είναι ο μοναδικός θεματοφύλακας του μαρξισμού, ο αληθινός κάτοχος και ορθός ερμηνευτής της μαρξικής θεωρίας. Οποιοσδήποτε άλλος εκτός ΚΚΕ είναι αντιδραστικός, οπορτουνιστής και προδότης, πολύ περισσότερο όποιος τολμήσει να αμφισβητήσει το Κόμμα και να αποχωρήσει από αυτό. Έτσι, λοιπόν, συμβαίνει με τον Καστοριάδη και τον Στίνα, μια από τις ευγενέστερες μορφές του επαναστατικού κινήματος. Παράλληλα, η αναφορά στις «εχθρικές απόψεις απέναντι στην ηρωϊκή δράση του ΕΑΜ-ΕΛΑΣ» φανερώνει τον ιδεολογικό δογματισμό του Ν. Μ., ο οποίος μπορεί να συμπυκνωθεί ως εξής: **όποιος δεν είναι μαζί μας είναι εχθρός μας.**

Στη συνέχεια, ο Ν. Μ. αναφέρει ότι ο Καστοριάδης υπήρξε εκφραστής «αντικομμουνιστικών αντιλήψεων». Αυτό γίνεται με αφορμή τη θέση του τελευταίου ότι ο Δεκέμβρης του 1944 υπήρξε σταλινικό πραξικόπημα. Πράγματι, ο Καστοριάδης θεωρούσε ότι ο Δεκέμβρης δεν μπορούσε να χαρακτηριστεί ως επανάσταση, όχι επειδή ήταν «αντικομμουνιστής» αλλά ακριβώς διότι πίστευε πως οι μάζες, ακόμη κι αν αυτές σε μεγάλο βαθμό στήριζαν τον ΕΛΑΣ, δρούσαν υπό την απόλυτη χειραγώγηση του Κόμματος και της ηγετικής ολιγαρχίας του. Αυτό σημαίνει ότι στη σκέψη του

Καστοριάδη οι μάζες δεν ανέπτυξαν μια δράση αυτόνομη και ανεξάρτητη μέσα από δική τους συλλογική κι ελεύθερη πρωτοβουλία, αλλά, τελούσαν υπό τον ολικό έλεγχο του ΚΚΕ. Η ιστορική εμπειρία των χωρών, στις οποίες τελικά εγκαθιδρύθηκε ένα κομμουνιστικό καθεστώς, έδειξε ότι αυτό που συνέβη ήταν η κομματική ολιγαρχία να υφαρπάξει την εξουσία, να εγκαταστήσει ένα ολοκληρωτικό Κράτος, να ευνουχίσει κάθε αυτόνομο πολιτικό θεσμό της κοινωνίας (ελεύθερα σοβιέτ, εργατικά συμβούλια) και να εγκαταστήσει σε όλες τις πτυχές της οικονομικής, πολιτικής και κοινωνικής ζωής τους λαϊκούς επιτρόπους και τα κομματικά στελέχη, τα οποία αναπαρήγαγαν και διαφύλασσαν την παντοκρατορία του Κόμματος, καταπιέζοντας βάναυσα την κοινωνία.

Πράγματι, η ιστορία έχει δείξει ότι είναι δυνατόν οι άνθρωποι να δρουν και να ρίχνονται στις μάχες παίζοντας το κεφάλι τους, έχοντας όμως τη λανθάνουσα πίστη ότι παλεύουν για έναν ευγενή σκοπό, για τη δικαιοσύνη, την ελευθερία και τη δημοκρατία, ενώ στην πραγματικότητα παλεύουν για την υποδούλωσή τους. Πολλές φορές, η εσωτερίκευση της πίστης, όταν συνοδεύεται από την εκ των προτέρων αποδοχή μιας εξωτερικής καθοδήγησης και αυτόκλητης πρωτοπορίας, η οποία αποβλέπει φυσικά στην εξυπηρέτηση ιδιοτελών σκοπών, οδηγεί στην απώλεια της ελευθερίας και την ανάθεση της εξουσίας στους κάθε λογής ηγετίσκους και δικτατορίσκους.

Στη συνέχεια, ο Ν. Μ. κατηγορεί τον Καστοριάδη για «αντικομμουνισμό του «κονσερβοκουτιού» και «κλασική ακροδεξιά ρητορική», για «σκεπτικό που θα ζήλευαν και τα ναζιστοειδή της Χρυσής Αυγής», με αφορμή την κατάδειξη των σταλινικών εγκλημάτων. Πέρα από τις **εκφράσεις παραλληλισμού του Καστοριάδη με τους ναζί**, οι οποίες δείχνουν για άλλη μια φορά την τακτική του τσουβαλιάσματος των διαφωνούντων, την ηθική απαξίωσή τους και την αήθη ταύτισή τους με ναζιστικές λογικές, ο Ν. Μ. κλείνει τα μάτια μπροστά στα καταγεγραμμένα εγκλήματα και τις ωμότητες των σταλινικών. Ο Καστοριάδης προέβη στη θαρραλέα ανάδειξη των εγκλημάτων έχοντας προσωπική εμπειρία,

επειδή κι ο ίδιος λίγο έλειψε να πέσει θύμα των εντεταλμένων σταλινικών εκτελεστών. Αξίζει να αναφέρουμε ένα χωρίο από την βιογραφία του François Dosse για τον Καστοριάδη:

«Αυτή η σύντομης διάρκειας προσέγγιση με τους σταλινικούς παραλίγο να κοστίσει στον Καστοριάδη τη ζωή του. Όταν ο τοπικός υπεύθυνος του ΚΚΕ τον κάλεσε, μαζί με έναν άλλον σύντροφό του, να δώσει εξηγήσεις για την αποστασιοποίησή του από τις κομματικές δραστηριότητες, αποφάσισε να μην πάει και να δώσει προτεραιότητα στο ραντεβού που είχε με μια κοπέλα. Ο φίλος του Καστοριάδη, που υπάκουσε στην κομματική εντολή να παρουσιαστεί, λίγες μέρες αργότερα θα βρεθεί νεκρός σε έναν από τους λόφους της Αθήνας». [3]

Επίσης, ένα άλλο προσωπικό περιστατικό μαρτυρά τον κίνδυνο που διέτρεχε ο Καστοριάδης, και άλλοι πολλοί που παρέκλιναν από την κομματική γραμμή, και δείχνει με ενάργεια την τακτική του ΚΚΕ απέναντι στους διαφωνούντες:

«Ο Καστοριάδης είχε επίσης να αντιμετωπίσει τον κίνδυνο που συνιστούσε η εντολή προς τα μέλη του ΚΚΕ και προς τους νεολαίους που αυτό ελέγχει: "Τσακίστε τους στο ξύλο [τους τροτσκιστές], σακατέψτε τους". Σύμφωνα με μαρτυρία του Κώστα Λιναρδάτου, που ήταν παρών στη σκηνή: "Ένα από τα πρώτα θύματα της *'γραμμής'* ήταν ο Κορνήλιος Καστοριάδης. Μια ημέρα του Σεπτέμβρη [του 1943] κατεβαίνει με την ομάδα του στην 'υπόγα'. Την ώρα που μιλάει, κάποιος Μπάμπης, φοιτητής αγνώστων λοιπών στοιχείων, αρπάζει ένα καρεκλοπόδαρο και τον χτυπάει στο κεφάλι. Πριν πέσει αναίσθητος, ο Καστοριάδης προλαβαίνει να ψελλίσει κάτι για τη μητέρα του». [4]

Η απέχθεια του Καστοριάδη προς τις εγκληματικές πρακτικές των σταλινικών και η πεποίθησή του για το μη αναστρέψιμο του κόμματος σίγουρα ενισχύθηκαν κι από τις αποτρόπαιες δολοφονίες διεθνιστών κομμουνιστών κι αγωνιστών, συντρόφων δικών του και του Στίνα. Ο Στίνας τις έχει καταγράψει κι ο κατάλογος είναι μακρύς. [5] Γίνεται, νομίζω, κατανοητό στον Ν. Μ. ότι οι απόψεις του Καστοριάδη δεν προέκυψαν από κάποια τάση

ψευδολογίας ή φαντασιοπληξίας, αλλά, από την κατά πρόσωπο αντιμετώπιση της ωμής πραγματικότητας και της ολοκληρωτικής αντίληψης και πρακτικής των σταλινικών, οι οποίοι, πιστοί στο κυνήγι της κατάκτησης της απόλυτης εξουσίας, δεν δίσταζαν να εξοντώσουν οποιονδήποτε στεκόταν εμπόδιο ή ασκούσε κριτική στην πολιτική του Κόμματος.

Οι μομφές στο πρόσωπο του Καστοριάδη, και όχι τόσο στις πολιτικές του απόψεις, συνεχίζονται με την αναφορά του Ν. Μ. στο γεγονός ότι ο Καστοριάδης, αφού είχε φύγει πια για το Παρίσι, εργαζόταν ως οικονομολόγος στον ΟΟΣΑ, έναν «βαθύτατα ιμπεριαλιστικό οργανισμό» ενώ παράλληλα, ήταν «αρχηγός επαναστατικής ομάδας» (εννοεί την ομάδα *Σοσιαλισμός ή Βαρβαρότητα*). Δεν με αφορά να κρίνω τις εργασιακές επιλογές του Καστοριάδη. Ωστόσο, με ενδιαφέρει η σαθρή λογική του Ν. Μ., σύμφωνα με την οποία όποιος εργάζεται σε έναν οργανισμό, αυτομάτως και αναγκαστικά δεν μπορεί να είναι επαναστάτης.

Το ίδιο, λοιπόν, σύμφωνα πάντα με τη στενή λογική του Ν. Μ., θα μπορούσαμε να πούμε και για τον Φρίντριχ Ένγκελς, ο οποίος ήταν γόνος αστικής οικογένειας, καθώς ο πατέρας του ήταν βιομήχανος υφαντουργίας; Άρα, δεν είχε κανένα δικαίωμα να αναπτύξει τη θεωρία του κομμουνισμού και να γίνει αυτός που έγινε; Το ίδιο και για έναν τραπεζικό υπάλληλο, εφόσον κι αυτός εργάζεται εξυπηρετώντας τα συμφέροντα του τραπεζικού κεφαλαίου; Κάτι τέτοιο δεν μπορεί να γίνει, διότι η εργασία ή η οικογενειακή προέλευση κάποιου δεν υπαγορεύουν αναγκαστικά τις πολιτικές απόψεις που θα υιοθετήσει. Επομένως, **ποιος δικαιούται να έχει επαναστατική συνείδηση;** Μάλλον μόνο το προλεταριάτο και το Κόμμα-καθοδηγητής και κάτοχος της επαναστατικής αλήθειας. Αυτό που ενοχλεί τον Ν. Μ. είναι οι απόψεις που διακινούνταν μέσω της ομάδας *Σοσιαλισμός ή Βαρβαρότητα* και η αδυσώπητη κριτική της στη σοβιετική γραφειοκρατία και τον κομμουνιστικό ολοκληρωτισμό. Αυτό είναι που κάνει τον Ν. Μ. να προβαίνει σε *ad hominem* επιθέσεις.

Μια άλλη μομφή διατυπώνεται ενάντια στην τακτική του Καστοριάδη να χρησιμοποιεί ψευδώνυμα στα γραπτά του (Pierre

Chaulieu, Paul Cardan, Coudray), με τον Ν. Μ. να λέει ότι «ο Καστοριάδης βέβαια φρόντιζε να καλύπτει την πραγματική του ταυτότητα». Έτσι, δημιουργείται η εντύπωση ότι ο Καστοριάδης φρόντιζε να ψεύδεται επιμελώς και συνειδητά σχετικά με την ταυτότητά του και αφήνεται να εννοηθεί ότι ήταν ένας κοινός απατεώνας. Η πραγματικότητα, όμως, είναι διαφορετική. Ο Καστοριάδης χρησιμοποιούσε ψευδώνυμα, διότι φοβόταν την απέλαση, αφού δεν είχε λάβει ακόμη τη γαλλική υπηκοότητα και όχι από κάποια διάθεση εμπαιγμού ή εξαπάτησης.

Η θεωρία του Καστοριάδη για τη δομή της σοβιετικής κοινωνίας που στηριζόταν στη διάκριση μεταξύ εντολέων και εντολοδόχων συγκεντρώνει τα πυρά του Ν. Μ. και θεωρείται «αντιδραστική, εχθρική απέναντι στον ιστορικό ρόλο της εργατικής τάξης και, επομένως, απέναντι στην ταξική πάλη». Οι εκτιμήσεις του Καστοριάδη γκρεμίζουν το ψεύδος της σοβιετικής κοινωνίας ως τάχα μιας κοινωνίας ισότητας, όπου η εργατική τάξη κατείχε και διαχειριζόταν την εξουσία, χωρίς εκμεταλλευτές.

> ***Πράγματι, η σοβιετική κοινωνία εδραζόταν στην αντίθεση μεταξύ αυτών που έδιναν τις εντολές και αυτών που τις εκτελούσαν.***

Μετά την επανάσταση, η παλιά εκμεταλλεύτρια τάξη αντικαταστάθηκε από μία νέα, «τη γραφειοκρατία, της οποίας ο ενεργός πυρήνας είναι η πολιτική γραφειοκρατία του ΚΚΣΕ. Αυτή η κυριαρχία συγκεκριμενοποιείται ως οικονομική εκμετάλλευση, πολιτική καταπίεση, πνευματική υποδούλωση του πληθυσμού από τη γραφειοκρατία και προς όφελός της». [6] Η εκμετάλλευση της κοινωνίας εντοπίζεται και στις παραγωγικές σχέσεις, οι οποίες παραμένουν **ανταγωνιστικές**. [7] Τα μέσα παραγωγής ανήκουν πλέον στην γραφειοκρατία και όχι στους ίδιους τους παραγωγούς, οι οποίοι δεν έχουν κανέναν απολύτως έλεγχο της παραγωγικής διαδικασίας. Οι εργαζόμενοι αποτελούν απλώς τα γρανάζια της αναπαραγωγής της γραφειοκρατικής, κρατικής μηχανής και εκτελούν τις ειλημμένες εκ των άνω αποφάσεις και οδηγίες των διευθυντικών στελεχών, χωρίς οι ίδιοι να συμμετέχουν σε αυτές. Κάθε ανεξάρτητη πρωτοβουλία του πληθυσμού έχει ευνουχιστεί από

την συγκεντρωτική κρατική εξουσία, η οποία ασκεί απόλυτο έλεγχο και καταπίεση επάνω στο σώμα του πληθυσμού.

Η στήριξη του Καστοριάδη στην **Ουγγρική επανάσταση του 1956** τον εντάσσει, σύμφωνα με τον Ν. Μ., σε «αντεπαναστατική τροχιά». Προφανώς, για τον Ν. Μ. η Ουγγρική επανάσταση ήταν «αντεπανάσταση». Έχει μεγάλο ενδιαφέρον, όμως, να δούμε κάποια από τα αιτήματα των επαναστατημένων ενάντια στη γραφειοκρατία και τα ρωσικά στρατεύματα Ούγγρων εργατών και άλλων αγωνιστών, τα οποία θα μας δώσουν να καταλάβουμε το περιεχόμενο της επανάστασης.

Κάποια βασικά αιτήματα του *Κύκλου Πετέφι* ήταν: 1) κάτω η σταλινική οικονομική πολιτική, 2) συναδέλφωση με την Πολωνία, 3) εργατική διεύθυνση των εργοστασίων, 4) σοσιαλιστική δημοκρατία. Οι Ούγγροι συγγραφείς ζητούσαν: 1) μια εθνική πολιτική αυτόνομη, θεμελιωμένη στην ιδέα του σοσιαλισμού και ρύθμιση των σχέσεων με τις χώρες στη βάση των λενινιστικών αρχών, 2) τα εργοστάσια πρέπει να διευθύνονται από τους εργάτες και τους τεχνικούς, 3) ο λαός πρέπει να εκλέγει ελεύθερα και μυστικά τους εκπροσώπους του στην Εθνοσυνέλευση, στα Συμβούλια και σε όλες τις μορφές αυτοοργάνωσης. Τέλος, το Εργατικό Συμβούλιο της Μείζονος Βουδαπέστης ζητούσε: 1) απόσυρση των σοβιετικών στρατευμάτων και 2) κατάργηση του μονοκομματικού συστήματος της χώρας και άδεια λειτουργίας στα κόμματα που στοχεύουν στον σοσιαλισμό. Ελεύθερες εκλογές σε τακτό χρονικό όριο και αποχώρηση όλων των πολιτικών κομμάτων από τα εργοστάσια. [8]

Ο Ν. Μ. διαρρηγνύει τα ιμάτιά του για την επανάσταση στην Ουγγαρία, διότι αυτή ορθώθηκε απέναντι στη σοβιετική αυτοκρατορία και προσπάθησε να αμφισβητήσει την κυριαρχία της. Την χαρακτηρίζει ως «αντεπανάσταση», διότι οι εργάτες απαίτησαν την αλλαγή του καταπιεστικού καθεστώτος και την ουσιαστική συμμετοχή τους στη διακυβέρνηση και την πολιτική, αγωνίστηκαν για πολιτικές ελευθερίες και την απελευθέρωση από τον ζυγό της δικτατορίας. Για τον Ν. Μ., όποιος αντιστέκεται στην καταπίεση και την υποδούλωση, πρέπει να συντρίβεται από

τα «επαναστατικά» τανκς της εξουσίας.

Τέλος, ο Ν. Μ. αναφέρει ότι ένα από τα ιδεολογικά τέκνα του Καστοριάδη είναι ένα «θλιβερό απολειφάδι του ‘περίφημου Μάη του ’68’, ο Ντανιέλ Κον-Μπεντίτ». Αφενός, δεν βρίσκω τον λόγο η μετέπειτα πολιτική πορεία του Κον-Μπεντίτ να πρέπει να βαραίνει τον Καστοριάδη, λες και ο ίδιος θα έπρεπε να έχει την ευθύνη των επιλογών του οποιοδήποτε επηρεάστηκε από τη σκέψη του. Τα άλματα του Ν. Μ. αποσκοπούν μονάχα να πλήξουν το πρόσωπο του Καστοριάδη μέσω τεχνητών και ανούσιων συνδέσεων μεταξύ προσώπων.

Για άλλη μια φορά η πολιτική αξιολόγηση και αντιμετώπιση των θέσεων του Καστοριάδη λείπει εκκωφαντικά, αποκαλύπτοντας την απουσία οποιασδήποτε στέρεης κριτικής. Μονάχα ένα ελαφρύ μειδίαμα μπορεί να προκαλέσει η τοποθέτηση εισαγωγικών στον «περίφημο Μάη του ’68». Όταν οι σταλινικοί δεν μπορούν να καπελώσουν την αυτόνομη και ακηδεμόνευτη δράση των μαζών, που δρουν αμφισβητώντας στην πράξη τις πρωτοπορίες και τον «ιστορικό ρόλο» διάφορων ομάδων, τότε ακολουθεί η ειρωνεία και η υποτίμηση της σπουδαιότητας των μεγάλων ιστορικών γεγονότων.

Κλείνοντας, καθώς η έκταση του παρόντος άρθρου εξαντλείται, θα έλεγα ότι το άρθρο του Ν. Μ. είναι άκρως αποκαλυπτικό. Πρώτον, αποκαλύπτει ότι ο ιδεολογικός δογματισμός συνοδεύεται πάντα από την ακατάσχετη συκοφαντία απέναντι στους αιρετικούς που δεν συμμορφώνονται με το δόγμα. Δεύτερον, ότι η φανατική στράτευση και προσκόλληση σε μία θεωρία, που θεωρείται πως δεν επιδέχεται καμία απολύτως αμφισβήτηση, οδηγεί στη θωράκιση πίσω από αναλλοίωτες βεβαιότητες, επιβεβαιώνοντας το δόγμα: όποιος δεν είναι μαζί μας είναι εχθρός μας και πρέπει να λοιδορείται μέχρις εσχάτων.

> ***Η άποψη πως η επαναστατική θεωρία ειπώθηκε κάποτε μια για πάντα οδηγεί στην θρησκειοποίηση της πολιτικής.***

Ως συνέπεια μιας τέτοιας άποψης, οι πολιτικοί στοχαστές αντιμετωπίζονται ως προφήτες, στους οποίους οι άνθρωποι

οφείλουν να πιστεύουν τυφλά και άκριτα, χωρίς αμφιβολία και προβληματισμό. Τρίτον, ο Ν. Μ. υιοθετεί ένα ύφος κι ένα λεξιλόγιο που βγαίνουν από τα πιο σκοτεινά κελιά ανάκρισης των ανθρωποφυλάκων του καθεστώτος και αρθρώνει μια εισαγγελική γλώσσα που σίγουρα θα ζήλευε ο Βισίνσκι. Εξάλλου, καμία θεολογία, καμία πολιτική πίστη και καμία ολοκληρωτική «αλήθεια» δεν θα δεχτούν ποτέ την ελεύθερη κριτική, την αιρετικότητα και την ανεξαρτησία του πνεύματος, τα μόνα όπλα που μπορούν να τσακίσουν τα σαθρά μέλη κάθε ολοκληρωτισμού. Παραφράζοντας τα γεμάτα τραγικότητα λόγια του Βίκτορ Σερζ, κατανοούμε τι είναι αυτό που φοβίζει τους ολοκληρωτικούς και πώς αντιδρούν:

«Ο Ντ. συνειδητοποίησε ότι οι λέξεις *αποδοκιμάζω*, *αμφιβολία* και *μομφή* (έστω και μία απ' όλες θα ήταν αρκετή) ακύρωνε την «απόλυτη αφοσίωση» και τη δέσμευσή του. Άνοιγαν χίλιες πόρτες σε προβλήματα. Έκρινε το Κόμμα, το σύστημα, την Οργάνωση· ο καθένας που κρίνει τη συλλογικότητα, και μόνο που το τολμά, τίθεται εκτός νόμου». [9]

Έτσι, λοιπόν, κι ο Καστοριάδης έθεσε εαυτόν εκτός νόμου, ακριβώς διότι επέλεξε τον δύσκολο κι επικίνδυνο δρόμο της ελεύθερης σκέψης, που αρνείται κάθε «εκκλησία» και κάθε κομισάριο, κάθε ηγέτη και κάθε προφήτη, τον δρόμο που διεκδικεί το αναφαίρετο δικαίωμα της πνευματικής ανεξαρτησίας και της ανθρώπινης ελευθερίας. Ας μου επιτραπεί να παραθέσω ακόμη τα πάντα εύστοχα λόγια του Γεράσιμου Λυκιαρδόπουλου, ο οποίος, με άλλη αφορμή βέβαια, σημείωνε:

«ο στόχος ήταν και θα είναι πάντα: η κριτική σκέψη, αυτή η κακορίζικη, αρνητική, 'αρρωστημένη' διάθεση που δεν αφήνει κανέναν αστό στη χώνεψή του, κανέναν φασισμό στην ησυχία του, κανέναν πιστό στην ησυχία του ύπνου του. Αυτή η διάθεση είναι που πρέπει να χτυπηθεί παντού». [10]

Νομίζω πως γι' αυτό ακριβώς ο Κορνήλιος Καστοριάδης συκοφαντήθηκε και συκοφαντείται ακόμη, κυνηγήθηκε και κυνηγείται ακόμη από τους θιασώτες του κομμουνιστικού

ολοκληρωτισμού· επειδή πολέμησε τη βαρβαρότητα του εφαρμοσμένου κομμουνισμού, έχοντας αυτή την κακορίζικη διάθεση: την κριτική σκέψη.

Σημειώσεις:

[1] Βλ. ενδεικτικά το άρθρο του με τίτλο *ΕΣΣΔ 1991 – «Όμως εγώ δεν παραδέχτηκα την ήττα…»*, με ημερομηνία 27/12/2015 στη σελίδα *Ατέχνως*. Στο άρθρο αυτό ο Ν. Μ. αναφέρεται στην πτώση της ΕΣΣΔ «τον Δεκέμβρη του 1991, όταν το πρώτο εργατικό κράτος στον κόσμο – η ταξική πατρίδα κάθε εργάτη – λύγιζε κάτω από το βάρος της αντεπανάστασης». Ο ίδιος κρατά μια υποστηρικτική θέση απέναντι στην εμπειρία της ΕΣΣΔ και ασκεί κριτική σε όσους «κατάφεραν να βάλουν φρένο στην 74χρονη σοσιαλιστική οικοδόμηση της μεγάλης πατρίδας της εργατικής τάξης». Καμία εντύπωση δεν προκαλεί, βέβαια, το γεγονός ότι ανάμεσα στους «ηρωικούς μπολσεβίκους» φιγουράρει και η μορφή του Στάλιν. Επίσης, στην ίδια σελίδα στο άρθρο του με τίτλο «*Ναι, αλλά ο Στάλιν….»: Αντισταλινισμός και παραχάραξη της Ιστορίας*» με ημερομηνία 17/12/2016 γίνεται μια προσπάθεια αγιοποίησης του Στάλιν και δικαιολόγησης της τρομοκρατίας εκείνης της περιόδου.

[2] Ας έχουμε στο μυαλό μας ότι ο Καστοριάδης παραδεχόταν μέχρι το τέλος της ζωής του την οφειλή του στον Μαρξ και τόνιζε τον σεβασμό του για τη σκέψη του. Αναφέρει σε μία συνέντευξή του χαρακτηριστικά: «θέλω να πω ότι όχι μόνον δεν αρνούμαι την ιστορία μου και την εξέλιξή μου, αλλά θεωρώ ότι αν δεν είχα περάσει από τον μαρξισμό, δεν θα ήμουν αυτό που είμαι, δεν θα μπορούσα να είχα σκεφτεί μετά αυτά που σκέφτηκα» και λίγο μετά λέει «Φυσικά ο Μαρξ είναι μεγάλος διανοητής». Βλ. «Ο Άνθρωπος και οι Ιδέες του» στο *Για τον Κορνήλιο Καστοριάδη: «Είμαστε υπεύθυνοι για την ιστορία μας»*,

συνεντεύξεις-μεταφράσεις-επιμέλεια Τέτα Παπαδοπούλου, εκδ. Κριτική, Αθήνα 2017, σσ. 44-45.

[3] François Dosse, *Καστοριάδης: Μια Ζωή*, μτφρ. Α. Παππάς, εκδ. Πόλις, Αθήνα 2015, σσ. 24-25.

[4] Στο ίδιο, σσ. 29-30.

[5] βλ. Άγις Στίνας, *Αναμνήσεις*, εκδ. Ύψιλον, Αθήνα, 1977. Ένα χαρακτηριστικό χωρίο από το βιβλίο του Στίνα, που αναφέρεται στην απάνθρωπη εξόντωση των συντρόφων τους, παρατίθεται και στο François Dosse, *Καστοριάδης: Μια Ζωή*, σ. 35.

[6] Βλ. Κορνήλιος Καστοριάδης, «Το Κοινωνικό Καθεστώς της Ρωσίας» στο *Χώροι του Ανθρώπου*, μτφρ. Ζ. Σαρίκας, εκδ. Ύψιλον, Αθήνα 1995, σ. 59.

[7] ό. π., σ. 60.

[8] Τα αιτήματα των επαναστατημένων Ούγγρων, ανάμεσα σε άλλα πολλά ντοκουμέντα, περιλαμβάνονται στο A. Vega, Ph. Guillaume, Κ. Καστοριάδης, R. Maille κ.ά., *Λαϊκές Εξεγέρσεις στην Ανατολική Ευρώπη*, μτφρ. Μ. Λυκούδης, εισ. Α. Στίνας, εκδ. Ύψιλον, Αθήνα 2014[2], κυρίως σσ. 79-99. Ο αναγνώστης μπορεί να αντλήσει πολλές πληροφορίες και μαρτυρίες για εκείνη την περίοδο.

[9] Βίκτορ Σερζ, *Χρόνια δίχως Έλεος*, μτφρ. Ι. Αβραμίδου, εκδ. Θύραθεν, Θεσσαλονίκη 2017, σ. 30.

[10] Γεράσιμος Λυκιαρδόπουλος, «Ρωμιοσύνη: Ιδεολογία και Αθλιότητα του Νέου Εθνικισμού» στο *Η «Ρωμιοσύνη» στον Παράδεισο*, εκδ. Έρασμος, Αθήνα 2004[3], σσ. 17-18.

Ημερολόγιο Ζαπατίστας 2018: Η τέχνη της Αντίστασης

Ζαπατίστας – CompARTE, ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ 2018: "Η τέχνη της αντίστασης".

CompArte: Ένα παιχνίδι με τις λέξεις compartir (μοιράζομαι) και arte (τέχνη).
CompArte por la Humanidad: Μια γιορτή τέχνης για την Ανθρωπότητα.
Η τέχνη μαζί… Στην τέχνη μαζί… Η τέχνη του μαζί…

Για τους ζαπατίστας η τέχνη γεννιέται στον αγώνα. Και ο αγώνας δεν αξίζει αν δεν μπορεί να γεννήσει ζωή, χαρά της ζωής και τη συλλογική έκφραση της χαράς αυτής, δηλαδή τέχνη. Να μάθουμε από τούτη τη φαινομενικά απλή έκφραση της χαράς του αγώνα, να μάθουμε πώς η συντροφικότητα γεννά δημιουργικότητα. Πώς οι ιστορίες της καταπίεσης, η δύσκολη καθημερινότητα στις κοινότητες, οι συλλογικές επιθυμίες και οι αξίες μια δίκαιης χειραφετημένης κοινωνίας, γίνονται εικόνες, λόγια, μουσική, χορός, θέατρο. Πώς η ζωή τροφοδοτεί τη φαντασία και η φαντασία τη ζωή. Γιατί το μέλλον γεννούν όχι μόνο οι συλλογικές ανάγκες και η αλληλεγγύη των αγώνων αλλά και τα όνειρα, φευγαλέα αλλά και πανίσχυρα όπως τούτες οι εικόνες που σχηματίζουν στο ημερολόγιο την αφήγηση ενός μέλλοντος και ενός παρόντος ταυτόχρονα.

Το φεστιβάλ τέχνης **CompArte por la Humanidad** γιορτάστηκε τον Ιούλη του 2016 και του 2017 στο Πανεπιστήμιο της Γης, στο Σαν Κριστόμπαλ δε λας Κάσας και στα 5 καρακόλ των Ζαπατίστας. Συμμετείχαν εκατοντάδες διεθνείς καλλιτέχνες και χιλιάδες καλλιτέχνες από τις ζαπατίστικες κοινότητες. Τα έργα που φιλοξενούνται σε αυτό το ημερολόγιο είναι πίνακες των συντρόφων και των συντροφισσών ζαπατίστας.

Μέρος των εσόδων του ημερολογίου θα διατεθεί για στήριξη του

EZLN και μέρος τους (σύμφωνα με επιθυμία των συντρόφων Ζαπατίστας) για στήριξη αυτοοργανωμένων δομών αλληλεγγύης σε μετανάστες και πρόσφυγες στην Ελλάδα.

Το ημερολόγιο μπορείτε να το βρείτε στο ΣΥΝ.ΑΛΛΟΙΣ (Νηλέως 35, Θησείο), στο ΠΑΓΚΑΚΙ (Ολυμπίου 17, Κουκάκι), στην ΛΑΚΑΝΤΟΝΑ (Ηπίτου 4 – Σύνταγμα) καθώς και σε κεντρικά βιβλιοπωλεία και στέκια.

Επικοινωνία: info@pagkaki.org, info@synallois.org, info@lacandona.gr

Τηλ.: 210 3456681, 213 0009927

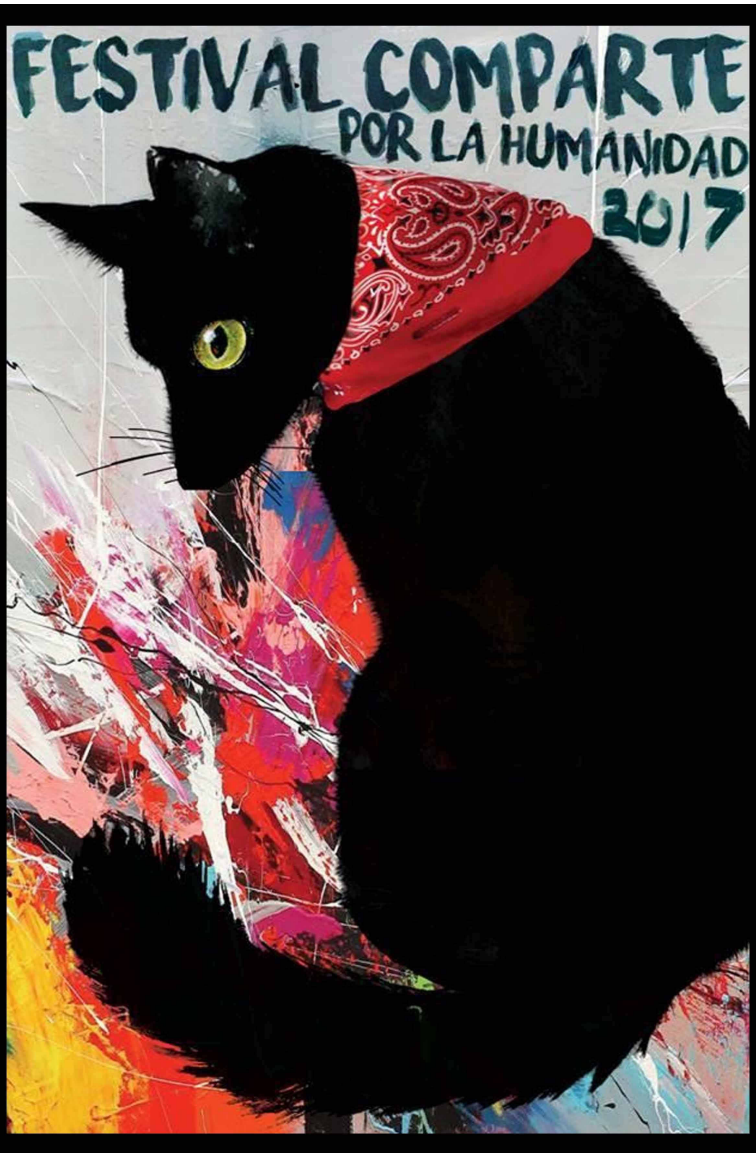
Ιούνιος

Δε		18
Τρ		19
Τε		20
Πέ		21
Πα	1	22
Σά	2	23
Κυ	3	24
Δε	4	25
Τρ	5	26
Τε	6	27
Πέ	7	28
Πα	8	29
Σά	9	30
Κυ	10	
Δε	11	
Τρ	12	
Τε	13	
Πέ	14	
Πα	15	
Σά	16	
Κυ	17	

Οκτώβριος

Δε	Τρ	Τε	Πέ	Πα	Σά	Κυ	Δε	Τρ	Τε	Πέ	Πα	Σά	Κυ	Δε	Τρ	Τε	Πέ	Πα	Σά	Κυ
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28	29	30	31											

Είναι πεποίθηση και πρακτική μας
ότι για την εξέγερση και τον αγώνα
δεν χρειάζονται ούτε ηγέτες,
ούτε μεγάλοι άντρες, ούτε μεσσίες,
ούτε σωτήρες.

EZLN

Για τον αγώνα χρειάζεται μόνο λίγη ντροπή,
λίγη αξιοπρέπεια και πολλή οργάνωση…
και να μοιραστούμε. Την Τέχνη. Την οργή
και τον πόνο. Τη χαρά. Να μοιραστούμε
τη συνείδηση του αγώνα. Την Εξέγερση
και τη Ζωή.

Το ημερολόγιο εκδίδουν η Κολεκτίβα Εργασίας ΤΟ ΠΑΓΚΑΚΙ, το Συνεταιριστικό Παντοπωλείο LACANDONA και ο Συνεταιρισμός για το Εναλλακτικό και Αλληλέγγυο Εμπόριο ΣΥΝ.ΑΛΛΟΙΣ.

Μέρος των εσόδων του ημερολογίου θα διατεθεί για στήριξη του EZLN και μέρος τους (σύμφωνα με επιθυμία των συντρόφων Ζαπατίστας) για στήριξη αυτοοργανωμένων δομών αλληλεγγύης σε μετανάστες και πρόσφυγες στην Ελλάδα.